

Πορευθέντες

μαθητεύσατε πάντα τά έδυν (Μαρ. κκ. 19)

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ "ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕΣ,,

ΤΕΥΧΟΣ 32

ΕΤΟΣ Η' 1966 (IV)

Περιεχόμενα :	Συνοπτική "Εκθεσις πεπραγμένων κατά τὴν πενταετίαν 1961 - 1966	49-53
	'Αρχιμ. Ἀναστασίου Γιαννουλάτου : Μοναχοὶ καὶ Ἱεραποστολὴ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα (εἰς τὴν Ἀνατολήν)	54-58
	'Αρχιμ. Eugene Smirnoff : Ρωσικὲς Ἱεραποστολές	59-63
	Ἱεραποστολικὲς εἰδήσεις	53,64

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ 1961-1966

A'

H A P X H

Πρὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1958 ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας δὲν ἔγινετο σχεδὸν λόγος περὶ Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς. Ἡ Ἱεραποστολικὴ δρᾶσις τῆς Ρωσικῆς Ἑκκλησίας διεκόπη μὲ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1917, αἱ δὲ Ἑκκλησίαι τῶν Βαλκανίων ἀπερροφήθησαν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἐσωτερικῶν των προβλημάτων. Μία πρότασις εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Προσύνοδον τοῦ Ἀγίου Ὄρους, τὸ 1931, καὶ ἄλλη κατὰ τὸ Α' Συνέδριον Ὁρθοδόξων Θεολόγων ἐν Ἀθήναις, τὸ 1937, σχετικῶς μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Ἱεραποστολὴν ἔμειναν ἀνευ συνεχείας. Ἡ αἰσθησίς τοῦ ἐπιτακτικοῦ ἀποστολικοῦ χρέους τῶν δρθιδόξων ἀνεπήδησε πάλιν, εἰς τοὺς κόλπους τῶν νέων αὐτὴν τὴν φοράν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Δ' συνελεύσεως τοῦ Διεθνοῦς Ὑργανισμοῦ Ὁρθοδόξου Νεολαίας «Σύνδεσμος», εἰς τὴν Θεσσαλονίκην τὸ φθινόπωρον τοῦ 1958.

Διὰ νὰ μελετηθῇ καλύτερον τὸ θέμα ἔδημιουργήθη μία δλιγομελής Ἐπιτροπὴ μὲ σκοπὸν: α) νὰ κατατοπισθῇ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἱεραποστολικὴν παράδοσιν καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν πεῖραν τῶν Δυτικῶν Ἑκκλησιῶν, β) νὰ ὑποκινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ἱεραποστολὴν ἐντὸς τῶν κόλπων τῶν νεανικῶν χριστιανικῶν κινήσεων καὶ γ) νὰ ἔξετάσῃ τὶ θά ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν εἰς τὴν ἐποχήν μας νέας Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς. Ἡ μικρὰ αὐτὴ νεανικὴ

ἐπιτροπὴ εἰργάσθη ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ δινωτέρω σχεδίου καὶ ἥρχισε τὴν πρώτην ζύμωσιν τῶν Ἱεραποστολικῶν ἴδεων μὲ ἐπαφάς, διαλέξεις, ειδικὰ θραδυνά, φροντιστήρια ἐπὶ θρησκειολογικῶν καὶ Ἱεραποστολικῶν προβλημάτων, ἐκθέσεις κλπ. Ὡς δργανον διὰ τὴν δραστηριότητά της ἀπεφάσισε τὸ 1959 τὴν ἔκδοσιν ἐνὸς τριμηνίου πολυγραφημένου φυλλαδίου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Πορευθέντες», μὲ πρόθεσιν τὴν ὑπενθύμισιν τῆς λησμονημένης ἐντολῆς «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη...».

Κατόπιν τῆς προπαρασκευαστικῆς αὐτῆς ἐργασίας καὶ ἐπὶ τῇ θάσει τῆς τριετοῦ τῆς μελέτης καὶ πείρας, δ ὑπενθύμονς τῆς ἐπιτροπῆς, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ «Συνδέσμου», πρότεινε διὰ τὴν συστηματικωτέραν ἀνάπτυξιν τῆς ἀρξαμένης ἐργασίας τὴν δημιουργίαν ἐνὸς Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου. (Ὦς δονομασία τούτου ἔξελέγη ὁ τίτλος —καὶ σύνθημα!— τοῦ παρόντος περιοδικοῦ). Τὸ σχέδιον ἐνεκρίθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως καὶ τοιουτορόπως ἰδρύθη τὸ φθινόπωρον τοῦ 1961 τὸ Διορθόδοξον Ἱεραποστολικὸν Κέντρον «Πορευθέντες». Τὸ Κέντρον ἔχει τὴν ἔδραν του εἰς Ἀθήνας, τελεῖ ἐν στενῇ ἐπαφῇ μετὰ τοῦ «Συνδέσμου», ἔχει δὲ ὡς σκοπούς:

1. Τὴν ἔρευναν καὶ ἀντιμετώπισιν τῶν θεωρητι-

- κῶν καὶ πρακτικῶν προσθλημάτων τῆς Ὁρθοδόξου Ἑξατερικῆς Ἱεραποστολῆς.
2. Τὴν καλλιέργειαν Ἱεραποστολικῆς καὶ οἰκουμενικῆς συνειδήσεως εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας ἀνὰ τὸν κόσμον.
 3. Τὴν ἐπαφὴν μὲ τὰς Ἱεραποστολικάς Ἑκκλησίας καὶ τὴν βοήθειαν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἀναφυομένων προσθλημάτων.
 4. Τὴν βοήθειαν διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν τῶν μελλόντων Ἱεραποστολῶν.

“Οπως ἔτονίσθη ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν τῆς ἰδρύσεώς του, «Τὸ Διορθόδοξον Ἱεραποστολικὸν Κέντρον «Πορευθέντες» μελετᾶ, ἐκδίδει, συνδαλίζει τὴν Ἱεραποστολικὴν φλόγα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ὁρθοδόξων, ἐκπαιδεύει, βοηθεῖ, καθοδηγεῖ, ἀλλὰ δὲν κάμει Ἱεραποστολὴν μὲ τὴν αὐστηρὰν ἔννοιαν τοῦ ὅρου, ὡς μία αὐτόνομος ἀρχή. Ἀπλῶς θέτει τοὺς καρποὺς τοῦ ἔργου του —ἐκδόσεις, ἑρεύνας, πρόσωπα— εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀρμοδίων Ἑκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, διὰ τὴν περαιτέρω κανονικὴν Ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν.

Πόθος μας θερμὸς εἶναι νὰ διακονήσωμεν μὲ πίστιν καὶ σεμνήν ἀποφασιστικότητα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔργου τῆς Ἑξατερικῆς Ἱεραποστολῆς, τὸ δόπιον πιστεύομεν ὅτι δὲν εἶναι καθόλου «εἶδος πολυτελείας» —ὅπως ὑπαινίσσονται πολλοὶ— διὰ καμμίαν στιγμὴν τῆς Ἑκκλησιαστικῆς μας, Ἰστορίας, πολὺ περισσότερον τὴν σημειωνήν, ἀλλὰ εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς ζωῆς καὶ οὐσίας τῆς «μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἑκκλησίας».

Αὐξανομένων τῶν προσθλημάτων τῆς οἰκουμενικῆς διαχειρίσεως, τὸν Μάϊον τοῦ 1963 τὸ «Πορευθέντες» ἐζήτησε καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ὡς νομικὸν πρόσωπον, ὥστε νὰ δύναται νομίμως νὰ εἰσπράττῃ καὶ διαχειρίζηται χρήματα πρὸς σκοπούς Ἱεραποστολικούς.

B'

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Κατὰ τὸ διαφρεύσαν διάστημα, ἐν μέσω ποικίλων ἀντιξοτήτων καὶ τῆς γενικῆς δυσκόλου Ἑκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ἔγιναν μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἀρκετά θήματα καὶ πρὸς τὰς τέσσαρας κατευθύνσεις τῶν σκοπῶν τοῦ «Πορευθέντες».

1. *Ἐρευνα καὶ ἀντιμετώπισις τῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν προσθλημάτων τῆς Ὁρθοδόξου Ἑξατερικῆς Ἱεραποστολῆς:*

- α) Δημοσίευσις Ἱεραποστολικῶν μελετῶν ἀπὸ πλευρᾶς Ὁρθοδόξου εἰς Ὁρθοδόξα καὶ ἐτερόδοξα περιοδικά διαφόρων γλωσσῶν.
- β) Ἐκδοσίς τοῦ παρόντος περιοδικοῦ εἰς ἑλληνικὴν καὶ ἀγγλικὴν, ἀποστολὴ του εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν Ἱεραποστολήν, ἵδιως εἰς τοὺς θιύνοντας τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας.
- γ) Ἰεραποστολικὴ Βιβλιοθήκη: Συγκρότησις εἰδικῆς Ἱεραποστολικῆς θιέλιοθήκης περιλαμβανούσης κυρίως τὴν σύγχρονον συναφῆ θιέλιογραφίαν. Ἰδιαιτέρα φροντὶς κατεβλήθη διὰ τὴν ἐνημέρωσιν τῆς ἔξι ἐπόψεως περιοδικοῦ τύπου.
- δ) Συλλογὴ Ἱεραποστολικῆς Φιλολογίας: Μέριμνα συλλογῆς ἀπάσης τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολικῆς θεο-

- λογικῆς φιλολογίας, ὡς καὶ τῆς περὶ τὴν Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς ἐνδιατριθούσης ἐτεροδόξου ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης.
- ε) Ἰεραποστολικῆς Δημιουργίας ὁμάδων ἐκ θεολόγων καὶ λοιπῶν ἐπιστημόνων διὰ τὴν μελέτην τῶν Ἱεραποστολικῶν προσθλημάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς Ἱεραποστολῆς.
- στ) Ὅποιος τοῦ φίλου της Ἑξατερικῆς Ἱεραποστολικῆς Ινστιτούτα τῆς Εύρωπης καὶ Ἀμερικῆς:
- ζ) Ἐρευνας εἰς τὴν χώραν της Ἱεραποστολικῆς Επίσκεψης μελῶν τοῦ «Πορευθέντες» πρὸς ἐπιτόπιον παρασκοπούθησιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας ἀσκουμένης Ἱεραποστολῆς εἰς Ἀφρικήν.
- η) Συμμετοχὴ μελῶν τοῦ Κέντρου εἰς διεθνή συνέδρια καὶ συσκέψεις Ἱεραποστολικῆς φύσεως, διοργανούμενα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Π.Σ.Ε. Συγκεκριμένων ἐν Μεξικῷ 1963, ἐν Crêt-Bérard (Ἑλβετία) 1964 καὶ 1965, ἐν AARHUS (Δανία).
- θ) Ἰεραποστολικῆς Διοργάνωσης Ἱεραποστολικῶν μαθημάτων πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν Ἱεραποστολήν.
- 2. *Καλλιέργεια Ἱεραποστολικῆς καὶ οἰκουμενικῆς συνειδήσεως τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας ἀνὰ τὸν κόσμον:*
- α) Γενικὴ διαφορά στοιχείων: Ὄμιλοι καὶ διαλέξεις εἰς ποικίλα ἀκροατήρια —φοιτητικά, ἐπιστημονικά, ἔργα αξιούμενων νέων, ἔνοριῶν— καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, Κύπρου καὶ Ἕνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς Ἱεραποστολῆς καὶ περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ «Πορευθέντες». Διοργάνωσις εἰδικῶν βραδυνῶν, ἔορτίων συγκεντρώσεων, συναυλιῶν κ.τ.λ. Κατεβλήθη προσπάθεια, ὅπως ἡ ἴδεα τῆς Ἱεραποστολῆς εἰσχωρήσῃ εἰς τὰς διαφόρους νεανικάς χριστιανικάς προσπαθείας τῆς πατρίδος μας.
- β) Ἀναφορά εἰς τὴν ἐκκλησίαν αστικῶν κύκλων, τόσον εἰς τὴν Ἑλλάδα δύσον καὶ εἰς τὸ Ἑξατερικόν, περὶ τῆς θεολογικῆς καὶ πρακτικῆς σημασίας, τὴν δόπιαν ἐνέχει τὸ ἔργον τῆς Ἱεραποστολῆς διὰ τὴν καθόλου Ἑκκλησίαν. Δείγματα τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς προσπαθείας αὐτῆς εἶναι ἡ κατ' ἐπανάληψιν ἐκδηλωθεῖσα πνευματική συμπαράστασης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἡ ἐπὶ τοῦ ἀοιδήμου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Θεοκλήτου, κατόπιν συνοδικῆς ἀποφάσεως, συγκρότησης εἰδικῆς ἐκ Μητροπολιτῶν Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Ἱεραποστολήν, ἡ ὑπὸ πολλῶν Ἱεραρχῶν οἰκουμενική ἐνίσχυσις τοῦ ἔργου τοῦ «Πορευθέντες» καὶ τέλος ἡ ὑπὸ τῶν ἴδιων ἡ ἄλλων παροχὴ ὑποτροφιῶν εἰς Ἀφρικανούς διὰ σπουδάς ἐν Ἑλλάδι.
- γ) Ἐνημέρωσις Ἱεραποστολῆς ἀπό την Ἀνάλογος προσπάθεια μεταξύ τοῦ Ἑξατερικοῦ κλήρου Ἑλλάδος καὶ Ἑξατερικοῦ συνετέλεσεν, ὥστε πολλοὶ

- έξ αύτῶν νὰ ἔνδιαφερθοῦν διὰ τὴν Ἱεραποστολήν, νὰ τὴν ἔντάξουν εἰς τὸ πρόγραμμα ἐργασίας των, νὰ τὴν προπαγανδίσουν διὰ κηρυγμάτων καὶ διαλέξεων, νὰ τὴν διδάξουν εἰς τὰ ὑπ' αὐτοὺς Κατηχητικὰ Σχολεῖα, νὰ τὴν συνδράμουν οἰκονομικῶς κλπ. Χαρακτηριστικὸν δεῖγμα ἔνδιαφέροντος διὰ τὴν Ἱεραποστολήν καὶ πρωτοτύπου ἐργασίας. ὑπὲρ αὐτῆς εἰναι ἡ ἐν τῇ δρθιδόξῳ ἐνορίᾳ τοῦ Lancaster τῶν H.P. τῆς Ἀμερικῆς συγκρότησις δικάδος, τὰ μέλη τῆς ὅποιας ἀπέχουν τροφῆς κατὰ τάξις ἐπτὰ Παρασκευάς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, διὰ νὰ ἔξοικον μήσουν οὕτω τὰ χρήματα διὰ τὴν Ἱεραποστολήν.
- δ) Ποικίλα εἰς κδόσεις: "Ἐκδοσις διαφόρων πληροφοριακῶν φυλλαδίων, εἰδικοῦ δελτίου Ἱεραποστολικῆς ἐνημερώσεως —τὸ «Χρονικό»— δημοσιεύσεις εἰς τὸν περιοδικὸν καὶ ἡμερήσιον τύπον ἀρθρῶν καὶ ἀνταποκρίσεων περὶ Ἱεραποστολῆς.
- ε) Υλικὸν εἰς Κατηχητικὰ Βοηθήματα: Προσπάθεια προσφορᾶς ύλικου Ἱεραποστολικῶν ίστοριῶν καὶ συνθημάτων εἰς τὰ νέα ωηθήματα τοῦ Μέσου Κατηχητικοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν καλλιέργειαν Ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως μεταξύ τῶν παιδιῶν.
- στ) Εκθέσεις: 'Οργάνωσις εἰδικῶν Ἱεραποστολικῶν ἔκθεσεων, μὲ φωτογραφίας, πληροφορίας, ἔντυπα, στατιστικάς τῆς χριστιανικῆς Ἱεραποστολῆς. Ἡ τελευταία διωργανώθη προσφάτως εἰς τὴν Εὐαγγελιστριανήν τὴν Τήνου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἔορτῶν τοῦ Δεκαπενταύγουστου καὶ ἔχει προγραμματισθή νὰ ἔπαναληφθῇ εἰς διαφόρους ἀλλαγὰς Μητροπόλεις.
- Διὰ τῆς ἀνωτέρω διαγραμματικῶς ἔκτεθείσης ἐργασίας ἡ ἴδεα τῆς Ἱεραποστολῆς ωθηθεῖται καὶ ἐπιβάλλεται ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡδη εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἔδημοι ουργηθησαν καὶ δημιουργοῦνται πυρήνες διὰ τὴν ωηθείαν τῶν Ἱεραποστολικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἰδιώται καὶ χριστιανικὰ σωματεῖα διοργανώνουν ἔρανους καὶ ἀποστέλλουν εἰς Ἀφρικήν χρήματα ἡ Ἱερὰ ἀντικείμενα. Ἄναλογος δραστηριότης ἀνελήφθη εἰς τὸ ἔξωτερικόν καὶ δὴ μεταξύ τῶν Ἑλληνικῶν κοινοτήτων τῆς Β. Ἀμερικῆς. Ὁμοίως ἔνισχύουν δρθιδόξους ἀφρικανικάς κοινότητας φίλοι τοῦ «Πορευθέντες», Γερμανοί, Ολλανδοί καὶ Γάλλοι.
3. Ἐπαφὴ μὲ τὰς Ἱεραποστολικὰς Ἐκκλησίας καὶ διοίκησις τὰς ἀναφυόμενα προσθήματα:
- α) Ἐπαφὴ μὲ τὰς Ἱεραποστολικὰς Ἐκκλησίας τῆς Αφρικῆς καὶ διατήρησις τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὰς μικράς Ἱεραποστολικάς Ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς, Κορέας, Ιαπωνίας. Προσθολὴ αὐτῶν ἀπὸ τῶν σελίδων τοῦ περιοδικοῦ καὶ ἐνημέρωσις τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ περὶ τῶν ἀπασχολούντων αὐτάς προσθήματων.
- β) Προσφοραὶ εἰς τὰς Ἱεραποστολικῶν εἰδῶν διὰ τὸν ἔξοπλισμὸν διαφόρων Ἱερῶν Ναῶν, ὡς καὶ Ἱερῶν ἀμφίων. Ἀποστολὴ χρηματικῶν ἔνισχύσεων διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν ναοῦ καὶ σχολείου ὁντός καὶ διαφόρων ἐμβασμάτων διὰ ποικίλας ἀνάγκας. Ἀνάληψις φροντίδος διὰ τὴν ἔξαγωγὴν ποσῶν,
- τὰ ὅποια κατὰ καιρούς συγκεντροῦνται διὰ διαφόρων ἔρανων ἴδιωτῶν ἡ χριστιανικῶν σωματείων.
- γ) Εἰδικαὶ εἰνέργειαι: Κατ' ἐπανάληψιν διαθήματα τοῦ «Πορευθέντες» εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον καὶ εἰς διπλωματικούς κύκλους Κορέας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δικαστικοῦ ἀγώνος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σεούλ διὰ τὴν τελεσίδικον κατακύρωσιν εἰς αὐτήν τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῆς, ἡ ὅποια διεξεδικεῖτο ἀπὸ τὸ Κορεατικὸν Κράτος.
- δ) Μέριμνα διατάξεις σπουδάζοντας τὸν Ἀφρικήν συμπαράστασις εἰς τοὺς ἐν Ἐλλάδι σπουδάζοντας ἀφρικανούς καὶ ἀσιάτας φοιτητὰς καὶ φοιτητρίας. Προσπάθεια ἔξευρέσεως ὑποτροφίας, θοήθεια εἰς τὰ προσωπικὰ καὶ βιοτικά των προσθήματα. Φιλικὴ συναναστροφή κλπ. Κατὰ τὰ τρία τελευταῖα ἔτη συνεκροτήθη ἐν μικρὸν οἰκοτροφεῖον διὰ νὰ διευκολύνῃ τὴν προσαρμογὴν καὶ ἐκμάθησιν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ τῶν νεοαφικνουμένων εἰς Ἐλλάδα ἀρρένων σπουδαστῶν.
- ε) Εἰσαγωγὴ καὶ διάδοσις τῆς ἰδέας τοῦ ἐραποστολῆς τὸν Ἀφρικήν μὲ τὸ σύνθημα «Δυὸς δεκάρες τὴν ἡμέρα», ὃστε ἡ σκέψις τῆς Ἱεραποστολῆς νὰ γίνη συνεχής. Εἰδικοὶ κουμπαράδες κατεσκευάσθησαν καὶ διεδόθησαν.
- στ) Μεταφράσεις λειτουργικῶν κειμένων: Προσπάθεια μεταφράσεων εἰς ἀφρικανικὰς διαλέκτους λειτουργικῶν κειμένων, προσευχηταρίων, μικρῶν κατηχήσεων. Ἡδη ἐδημοσιεύθη καὶ ἐστάλη εἰς Ἀφρικήν τὸ πρῶτον προσευχητάριον εἰς τὴν γλώσσαν Κισούμπουα —Δυτ. Γανζανία— καὶ ἐτοιμάζεται ἡ μετάφρασις καὶ ἔκδοσις τῆς θείας Λειτουργίας εἰς τὴν Κισουαχίλι —διαφυλετικήν γλώσσαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς— καὶ Μπαλούχια —Δυτ. Κένυα.
4. **Βοήθεια διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν τῶν μελλόντων Ἱεραποστόλων:**
- Ἡ καλλιέργεια καὶ ἐκπαίδευσις στελεχῶν, τὰ ὅποια θά ἀφιερώσουν τὴν ζωὴν των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Εὐαγγελίου δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὰ πεπραγμένα, δότι τοῦτο εἰναι ἔργον συντελούμενον κατενώπιον Κυρίου ἐν σωπῇ, εἰς δὲλως διάφορα χρονικά περιθώρια καὶ κατὰ τρόπον ἀφιστάμενον τῶν λοιπῶν μορφῶν δραστηριότητος. Παρὰ ταῦτα δύναται ἐνταῦθα νὰ λεχθῇ, δτι ἡδη ὑπάρχει μία μικρὰ δύμάς ἀτόμων, τὰ ὅποια ἔχουν λάβει τὴν ἀπόφασιν καὶ καταρτίζονται, ὅπως διακονήσουν κατὰ τρόπον πλέον ὑπεύθυνον καὶ ὀλοκληρωτικὸν εἰς τὸ οἰκουμενικόν καὶ ἀποστολικὸν ἔργον τῆς Ὀρθοδοξίας.
- * * *
- Πρὸς πραγμάτωσιν τῆς ὡς ἀνω διαγραφεῖσης ἐργασίας ἔχρειασθη ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ προσωπικὴ συμβολὴ ἐνὸς ἀριθμοῦ ἀτόμων, ἀφ' ἔτερου δὲ ἡ διάθεσις τῶν ἀναγκαιούντων οἰκονομικῶν μέσων.
- α) Οἰσυνεργασία: Ἐπειδὴ τὸ «Πορευθέντες», δπως καὶ ἀρχάς ἐσημειώθη, ἔξ αὐτῆς ταύτης τῆς συστάσεως του οὕτε εἰναι οὕτε ἀποβλέπει νὰ καταστῇ «χριστιανική κίνησις» ἡ Ἱεραποστολικὴ ἐταιρεία, εἰναι αὐτονόητον δτι πρὸς τὸ παρὸν διαθέ-

τει περιωρισμένον άριθμόν **Βασικών συνεργατών**, έπι τῶν δύοιών πίπτει συνήθως τὸ θάρος τῆς ἐκτελέσεως τῶν προγραμμάτων του. Οὕτοι προσφέρουν τάχις ύπηρεσίας των ἔθελοντικώς, μετέχοντες ἐπὶ πλέον καὶ εἰς τὴν κάλψιν μερικών ἐκ τῶν τρεχουσῶν δαπανῶν τοῦ Κέντρου.

- 6) **Τὰς οἰκομικὰς:** Τὰς κατὰ τὴν διαρρεύσασαν πενταετίαν κονδύλια, τὰ διατεθέντα διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν σκοπῶν τοῦ «Πορευθέντες» ἀνέρχονται, ὡς ἔγγιστα, εἰς τὸ ποσόν τοῦ 1.000.000 δραχμῶν. Τοῦτο, μᾶλλον τημαντικὸν ἐάν ἀναλογισθῇ τις τὸ πρόσφατον τῆς ιδρύσεως τοῦ Κέντρου καὶ τὸ καινοφανές τῶν ἐπιδιώξεών του, πρό-έκυψεν ἐν συνεισφορῶν ἀτόμων καὶ δρα-νισμῶν, οἵ δύοιοι ἀναγνωρίζουν τὴν σημα-σίαν τοῦ ὑπ’ αὐτοῦ συντελουμένου ἔργου καὶ ἐκτιμοῦν τὴν προσπάθειάν του. ‘Ἐάν δὲ ὑπολογίσῃ τις καὶ τὸ «ἔσοδον» ἀπὸ τὴν μῆ-μισθοδοσίαν δλῶν τῶν συνεργατῶν, μερικοὶ τῶν δύοιών ἀφιερώνουν πολλάς ὅρας, τὸ δὲ ἄνω ποσόν αὐξάνει κατὰ πολὺ. Εἰς τὰ συν-τρέχοντα ἀτομα ἀνήκουν δρθόδοξοι πιστοὶ δλῶν τῶν τάξεων μὲν προεξάρχοντας πολ-λούς ἐκ τῶν προκαθημένων τῆς Ἐκκλησί-ας μας. ’Ἐκ τῶν δργανισμῶν ἰδιαιτέρας μνείας χρήζει τὸ Ιερόν “Ιδρυμα τῆς Εὐαγ-γελιστρίας Τήνου, χάρις εἰς τὴν γενναιόδω-ρον οἰκονομικὴν συμβολὴν τοῦ δύοιού πολ-λὰ ἐκ τῶν πρόσθεν ἐκτεθέντων κατέστησαν ἐφικτὰ καὶ πραγματοποιήσιμα.

Γ'

ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ — ΠΡΟΣΔΟΚΙΑΙ

Τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον κατὰ τὴν πρώτην πεν-ταετίαν τῆς ζωῆς τοῦ «Πορευθέντες» ἐπέτρε-ψεν δὲ Θεός νὰ πραγματοποιηθῇ ἐν μέσῳ πολ-λῶν δυσκολιῶν καὶ ἀντιξοτήτων, αἱ κυριώ-τεραι τῶν δύοιών ὑπῆρξαν αἱ ἀκόλουθοι:

1. **Ἐκκλησιαστικοὶ δυ-σκολίαι:** Αἱ συνεχεῖς ἐκκλησιαστικαὶ δυ-σκολίαι, ἰδιαιτέρως εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας λόγω τῆς ἀσθενείας τοῦ Πα-τριάρχου, εἰς δὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐλ-λάδος λόγω τῶν ὑφισταμένων ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν, δὲν ἐπέτρεψαν τὴν προώθησιν μελετηθέντων ιεραποστολικῶν προτάσεων καὶ σχεδίων.
2. **Ἡ ἀδιαφορία:** ‘Ἡ εἰς τὸ παρελ-θὸν ἐπιδειχθεῖσα ἐπιφυλακτικότης ἔναντι τῶν προοπτικῶν τοῦ «Πορευθέντες» ἡ ἡ μετὰ κα-χυποψίας ἀντιμετώπισις τῆς προσπάθειάς του ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναζήτησεως, δημιούρ-γοντας ἀδιαφορίαν τῶν ἀνθρώπων τούτου κι-νήτρων ἥ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἥ ἀσκηθεῖσα πο-λεμικὴ ὑπῆρξαν δλιγάτερον ἐπίπονο τῆς ἀ-διαφορίας. Πολλάκις οἱ συνεργάται τοῦ Κέντρου, ἀντιμετωπίζοντες τὴν παγεράν ἥ φιλόφρονα ἀδιαφορίαν τῶν «ἀρμοδίων», ἐ-κλήθησαν νὰ ἀγωνισθῶν ἐναντίον τῆς ἀπο-γοητεύσεως. Πρὸς ἀποφυγὴν δύμως δημιουρ-γίας ἀδίκου ἐντυπώσεως διὰ τὸ σύνολον τῶν ἀρμοδίων, πρέπει ἐνταῦθα νὰ τονισθῇ, διὰ τὸ πολλάκις τὸ «Πορευθέντες» εὑρεῖ ἐν τῷ προσώπῳ ἐνός ἀριθμοῦ ἐξ αὐτῶν, δὲ δύοις συνεχῶς αὐξάνει, κατανόησιν, παρηγορίαν καὶ συμπαράστασιν.
3. **Ἡ σπουδὴ ἡθοῦ:** ‘Ἡ σπουδὴ ἐκ μέρους φίλων τοῦ «Πορευθέντες», οἵ δύοιοι ἀνυπο-μόνως ἡθελον ἀμεσον ἐναρξιν ιεραποστολι-

κῆς δραστηριότητος. ‘Ἡ εἰς χρόνον ἐκτεινο-μένη μελέτη τῶν ἀφρικανοασιατικῶν προ-θημάτων ὑπὸ τῶν ἐλαχίστων ὑπευθύνων, ἡ διερεύνησις καὶ ἀναζήτησις δρθῶν καὶ πρὸς τὴν σημερινὴν πραγματικότητα ἀνταποκρι-νομένων μεθόδων ιεραποστολῆς, ἡ παρατει-νομένη ἐλπὶς διευθεύσεως τῶν ἐκκλησια-στικῶν πραγμάτων Ἐλλάδος καὶ Πατριαρ-χείου Ἀλεξανδρείας, ἡ διστακτικότης ἔναν-τι τῶν προθύμων, ἀλλὰ ἀκαταρτίστων ἔθε-λοντων ιεραποστόλων, ἡ ἀναμονὴ ὀριμάν-σεως τῶν πραγματικῶν κλήσεων ἡρμηνεύ-το πολλάκις ὡς ἀμέλεια καὶ ἀδράνεια μὲ-πακόλουθον ἐνίοτε τὴν μείωσιν τοῦ ἐνθου-σιασμοῦ καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν.

4. **Ἡ ἀνεπάρκεια τῶν υπευθύνων:** ‘Ἡ ἀνακί-νησις τοῦ ζητήματος τῆς ιεραποστολῆς ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν σοθαρότητα τῶν πρὸς αὐ-τὴν συνδεδεμένων προθημάτων καὶ μὲ τὴν ἐκ ταύτης προκύπτουσαν εὐθύνην ἔναντι τῶν Ἐκκλησιῶν ιεραποστολῆς, τῶν ὀνθρώπων οἵ δύοιοι θὰ ἀφιερώσουν τὴν ζωὴν τῶν διὰ τὴν υπόθεσιν αὐτήν, τοῦ ἀναρριπισθέντος ἐν-θουσιασμοῦ μεταξὺ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τῶν χορηγῶν καὶ τῶν ὑπ’ αὐ-τῶν προσφερομένων χρημάτων καὶ τέλος ἔ-ναντι αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ἀπαίτει σημαντικὸν ἀ-ριθμὸν κατηρτισμένων συνεργατῶν, δυνα-μένων υπευθύνων νὰ προγραμματίσουν καὶ νὰ διαχειρισθῶν τὴν σοθαράν αὐτὴν υπό-θεσιν. Ή ἔλειψις σημαντικοῦ ἀριθμοῦ τοι-ούτων συνεργατῶν εἰς πολλὰ ἔδυσχέρανε καὶ δυσχεράνει εἰσέτι τὴν λειτουργίαν καὶ κυρίως τὴν ἀνάπτυξιν τῶν προγραμμάτων τοῦ «Πορευθέντες».
5. **Ἡ ἀλλειψις σημαντικοῦ πολλοῦ τοι-ούτων συνεργατῶν εἰς πολλὰ ἔδυσχέρανε καὶ δυσχεράνει εἰσέτι τὴν λειτουργίαν καὶ κυρίως τὴν ἀνάπτυξιν τῶν προγραμμάτων τοῦ «Πορευθέντες».**

- ‘Ἡ ἀνάπτυξις δύμως ἐν διοίσιοι ἀξιο-λόγοι οὐ προγενεστέραν παράγρα-φον ἀναφέρεται, διαχειρισθεῖν ποσὸν δὲν εἰ-ναι εὔκαταφρόνητον, οὐδόλως μειοῦ τὴν ἐν-ἐπικεφαλίδι διατυπουμένην δυσκολίαν. Αἱ ἀ-νάγκαι τὰς δύοιας καλεῖται τὸ Κέντρον νὰ καλύψῃ εἶναι πολλαὶ καὶ ἐπείγουσαι. Τὸ εἰς τὴν διάθεσιν του τιθέμενον κατ’ ἔτος ποσὸν μόλις ἐξαρκεῖ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ σημαντικοῦ ἐξόδου τῶν υποτροφιῶν, τῆς δαπάνης ἐκτυπώσεως τοῦ περιοδικοῦ, τῆς ἀ-ποστολῆς ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ιεραποστολῆς, καὶ τῆς ίκανο-ποιησεως τῶν τρεχουσῶν ἀναγκῶν τοῦ γρα-φείου.
- Ἡ διαφώτισις μετὰ τῶν συμπαρομάρτυρος διαπανῶν δι’ ἐκτυπώσεις, ἐκθέσεις, ταξεί-δια κλπ.,
 - Ἡ δημιουργία εἰς Ἀφρικήν καὶ Κορέαν συγ-χρονισμένων ιεροσπουδαστηρίων,
 - Ἡ ἀνάληψις εύρείας κλίμακος μεταφράσε-ων λειτουργικῶν κειμένων, κατηχήσεων καὶ λοιπῶν οἰκοδομητικῶν συγγραφῶν εἰς ἀφρι-κανικάς καὶ ἀσιατικάς διαλέκτους,
 - Ἡ κυκλοφορία δρθοδόξων ἡμερησίων ἥ ἐθδο-μαδιαίων ἐντύπων διὰ τοὺς πιστούς τῶν χω-ρῶν ιεραποστολῆς,
 - Ἡ δημιουργία μιᾶς εἰδικῆς δύμαδος διὰ τὴν μελέτην τοῦ Ισλάμ,
 - Ἡ σπουδὴ ἀφρικανικῶν διαλέκτων, ἀναθάλλονται πάντοτε δι’ εύθετώτερον χρόνον.

Δυστυχῶς δύμως τὸ «Πορευθέντες» δὲν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ καλύψῃ οὕτε καὶ μικροτέρας φύσεως διαπάνας, ὅπως:

- τὴν συντήρησιν ἐνὸς ἔμμίσθου ὑπαλλήλου,
- τὸν ἔξοπλισμὸν τῶν κέντρων Ἱεραποστολῆς Οὐγκάντας καὶ Κένυας δι’ αὐτοκινήτων ἢ λοιπῶν τροχοφόρων μέσων,
- τὴν ἐπιδιόρθωσιν, εὑπρεπισμὸν καὶ ἀποπεράτωσιν ναῶν τινῶν εἰς τὰς χώρας Ἱεραποστολῆς κλπ.

Διὰ τῆς ως ἄνω ἐκθέσεως ἀπεπειράθημεν νὰ διαγράψωμεν ὅλως περιληπτικῶς τὴν μέχρι σήμερον ὑπὸ τοῦ «Πορευθέντες» συντελεσθεῖσαν ἐργασίαν καὶ νὰ παρουσιάσωμεν τὰς κυριωτέρας δυσκολίας, τὰς δποίας συνηντήσαμεν. Μὲ εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Θεὸν ἀναλογιζόμεθα ὅχι μόνον τὰς εὐεργεσίας, τὰς δποίας ἔχοργησεν, ἀλλὰ καὶ τὰς δυσχερείας, τὰς δποίας ἐπέτρεψε νὰ παρεμβληθοῦν εἰς τὴν ἐργασίαν, διότι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐντονώτερον ζῶμεν τὸ «οὐχ ὅτι ὁφ’ ἐσυτῶν ἵκανοι ἔσμεν λογίσασθαι τι ὡς ἔξι ἔστων» (Β. Κορ. γ' 5). «Τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῶν ἀγῶνα» καὶ αἱ ἐλπίδες μας διὰ τὸ μέλλον εἶναι ἀποκλειστικῶς στηριγμέναι εἰς τὸν Μόνον ἐμψυχωτὴν τῆς Ἱεραποστολῆς «τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν» (Ἐθρ. ιε' 2).

Μὲ ἀκόμη μεγαλυτέρων δὲ θεοβαίρητα σήμερον θὰ ἐτολμούσαμεν νὰ ὑπογραμμίσωμεν διὰ τὸ ἐγράφετο σχετικῶς μὲ τὴν Ἰδρυσιν τοῦ Διορθοδόξου Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου «Πορευθέντες» (Πορευθέντες, 1961, τεῦχος 11, σελ. 37–38):

«Ἡ προσπάθειά μας δὲν ἀποτελεῖ φυγὴν ἀπὸ τὰ λεγόμενα “ἀμεσα ἑστερικὰ προβλήματα”, τῆς Ἑκκλησίας μας. Εἴμεθα δέσμιοι διὰ ὥν ἡ Ἑξτερικὴ Ἱεραποστολὴ θὰ συμβάλῃ μὲ ἔναν νέον καὶ οὐσιαστικὸν τρόπον εἰς τὴν πνευματικὴν ἀναζωογόνησιν, τὴν δποίαν ἐπιδιώκομεν μὲ τὴν Ἑστερικὴν Ἱεραποστολήν. Θὰ μᾶς φέρῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν ἀγωνίαν τοῦ κόσμου, μὲ τὴν παγκόσμιον πραγματικότητα, τὴν δποίαν δὲν ἡμποροῦμεν πλέον σήμερον νὰ ἀγνοοῦμεν, ὅταν αἱ ἐπιδράσεις τῆς εἶναι τόσον ἀμεσοί ἐπάνω μας. Θὰ μᾶς λυτρώσῃ

Ἱεραποστολικὲς Εἰδήσεις

Αρχές Μαΐου τοῦ 1966 δ. π. Χρυσόστομος Παπασαραντόπουλος μαζὶ μὲ τὸν διάκονο π. Χριστοφόρον Καραμανίδην καὶ τὸν κ. Ἐπιφάνιο Καρία, θιαγενῆ Ἱερέας τῆς φυλῆς Κικούγιου, ἐπισκέφθηκαν διαφόρους δρθοδόξους τῆς Ἰδιαίς φυλῆς γύρω αἱ τὴν Ἀρούσσα. Σὲ μὰς συγκέντρωσι που ἔγινε στὸ δρός Μέρου, μαζεύτηκαν ἀρκετοὶ Ὀρθόδοξοι θιαγενεῖς καὶ ἀποφασίσθηκε ἡ Ἰδρυσις δρθοδόξου ἐνορίας μὲ μικρὸ Ναὸ καὶ σχολεῖο. Ἱερεὺς τῆς περιοχῆς τοποθετήθηκε δ. π. Ἐπιφάνιος. Ἡδη τὸν Σεπτέμβριο που μᾶς πέρασε διὰριθμὸς τῶν ἐκεὶ δρθοδόξων ἔφθασε τοὺς τετρακοσίους. Οἱ ἐργασίες γιὰ τὴν Ἰδρυσι τοῦ Ναοῦ ἀρχισαν ἐντατικές καὶ ἡ ἀποπεράτωσις τοῦ σχολείου προχωρεῖ στὸ τέρμα τῆς.

Χάριν τοῦ ἔργου τῶν Ὀρθοδόξων Ἱερέων τῆς φυλῆς Κικούγιου ἀγοράσθηκαν μιὰ καινούργια μοτοσυκλέτα καὶ δέκα ποδήλατα. Στοὺς Ἱερεῖς τῆς Δυτικῆς Κένυας ἐδόθησαν ἄλλα 6 ποδήλατα.

Στὸ Ναϊρόμπι δημιουργήθηκε Γραφεῖο Ἱ.

ἀπὸ τὴν ἀποκλειστικότητα καὶ τὸν ἐπαρχιωτισμὸν μας, πὸν μᾶς κλείνονταν εἰς ἔνα χῶρον στενόν, ὃν τόσαι δυνάμεις σπαταλῶνται εἰς ἀγόρους προσωπικὰς διαμάχας. Θὰ ἐλκύῃ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διότι θὰ παύσωμεν πλέον ὡς σύνολον νὰ διαπράττωμεν τὴν μεγάλην ἀδικίαν εἰς βάρος τῶν μὴ χριστιανικῶν λαῶν κρατοῦντες τὸν θησαυρὸν τῆς πίστεως (τὰ πέντε τάλαντα, ὅχι καν τὸ ἔνα!) κρυμμένον εἰς τὸ ἐλῶδες ἔδαφος τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῆς στενοκραδίας μας, ἀδιαφροῦντες διὰ τὴν σαφεστάτην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ “Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἀπαντα κηρύξατε τὸ Εὐαγγελίον πάσῃ τῇ κτίσει” (Μάρκ.

»Ἀκόμη μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ πλησιάσωμεν περισσότερον τὴν παραδόσιν τῆς Ἑκκλησίας μας... Δὲν κρατοῦμεν τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀπλῶς θαυμάζοντες τὴν λατερανικὴν ζωὴν καὶ τὸ δόγμα τῆς. ‘Ἡ συνείδησις διὰ διὰ τὸ “Θεός ἐποίησεν ἐξ ἐνὸς αἵματος πάντας ἀνθρώπους” (Πράξ. ιε' 26) καὶ “πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν” (Α' Τιμ. 6' 4) είναι ἀναπόσπαστον στοιχεῖον τῆς. ‘Ἡ σωτηρία τοῦ “σύμπαντος κόσμου” δόγμα τῆς. Καὶ ὀφείλομεν νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὰς συνεπείας. ‘Ἐκκλησία ἡ δποία ἀσκεῖ Ἱεραποστολήν, ἡ δποία δὲν συμμετέχει εἰς τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἑσταυρωμένου διὰ τὴν σωτηρίαν δὸλον τοῦ κόσμου, διὰ τὴν αὐξῆσιν τοῦ Σώματος τῆς Ἑκκλησίας εἰς τὰς τελικάς του διαστάσεις, διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ θείου σχεδίου τῆς Λυτρώσεως (ἰδὲ Ματθ. ιδ' 24) είναι δραγεῖ ἐν ἐγρηγόρδει Σῶμα Χριστοῦ, ἀληθινά Ὁρθόδοξος, θεματοφύλακ τοῦ πνεύματος τῆς “μᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἑκκλησίας”, εἰς τὴν δποίαν δικοίος ἐνεπιστεύθη τὴν συνέχειαν τοῦ ἀπολυτωτικοῦ τοῦ ἔργου;»

Τὸ ἀμείλικτον τοῦτο ἐρώτημα ἀπετέλεσε τὴν ἀφετηρίαν καὶ πυρακτώνει τὴν ἀπόφασιν τοῦ

ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕΣ

Μητροπόλεως καὶ Ἱεραποστολῆς ἐφωδιασμένο μὲ τὰ ἀπαραίτητα στοιχειώδη μέσα γιὰ τὴν διεξαγωγὴ τῶν ἐργασιῶν. Τὰ κυριώτερα μέσα του εἶναι μιὰ γραφομηχανὴ καὶ ἔνας πολύγραφος, ποὺ θὰ χρησιμοποιηθοῦν κυρίως γιὰ τὴν ἔκδοσι σὲ διάφορες γλώσσες τῶν θιαγενῶν λειτουργικῶν καὶ ἄλλων σχετικῶν κειμένων. Τὸ Κέντρο αὐτὸν εἶναι τὸ δεύτερο τῆς Ἱεραποστολικῆς προσπαθείας στὴν Ἀφρική. Στὴν περιοχὴ αὐτὴ τῆς Κεντρικῆς Κένυας θρίσκεται δικόιος Ὁρθοδόξων τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς.

Στὶς 6 Αὐγούστου 1966 ιδρύθηκε ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Νεολαία τῆς Κένυας.

Μὲ πρωτοβουλίᾳ Ἐλληνος κτηματία στὴν περιοχὴ Κάμπι - γιὰ - Μότο τῆς Κένυας χτίσθηκε Ὁρθόδοξος Ναὸς καὶ προσελήφθη Ἱερεὺς γιὰ νὰ ἔξυπηρετῇ τὶς ἀνάγκες τῶν δρθοδόξων θιαγενῶν, ποὺ ἔργαζονται στὸ κτήμα του. Ο Ναὸς ἔγινε κέντρο ἀκτινοβολίας τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ οἱ Ὁρθόδοξοι πολλαπλασιάζονται.

Περισσότερες διὰ 30 ἐνορίες Ὁρθοδόξων υπάρχουν στὶς ἐπαρχίες Κακαμέγκα. Τὶς ἔξυπηρετοῦν πρὸς τὸ παρὸν 6 Ἱερεῖς. Οἱ Ναοὶ ἐκεῖ εἶναι οἱ πιὸ πολλοὶ ἀπὸ χόρτο. Μερικοὶ μόνον διαθέτουν τὴν πολυτέλεια σκεπῆς ἀπὸ λαμαρίνα. Ενας διὰ τοὺς ναοὺς αὐτοὺς καταστράφηκε μὲ φωτιά ἀπὸ φανατικούς προτερεστάντες τῆς περιοχῆς. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀφρικανικούς αὐτοὺς ναούς ἔχουν δύναματα Ὁρθοδόξων Ἐλληνικῶν Ναῶν π.χ. “Αγιος Ἄχιλλειος, “Αγ. Αἰκατερίνη, “Α-

(Συνέχεια στὴ σελ. 64)

B'

ΜΟΝΑΧΟΙ ΚΑΙ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ Δ' ΑΙΩΝΑ

Ἡ συμβολὴ τῶν μοναχῶν τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν διάδοσιν καὶ σταθεροποίησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως εἴδομεν εἰς τὸ προηγούμενον ἀρθρον, ὑπῆρξε σοθιρά καὶ πολύμορφος. Ἀκόμη ἐντονωτέρα παρατηρεῖται ἡ συμμετοχὴ τῶν μοναχῶν τῆς Παλαιστίνης, Συρίας καὶ Μεσοποταμίας, εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

ΜΟΝΑΧΟΙ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ, ΣΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑΣ

Ἐκτὸς τῶν ἀκτιβιστικῶν προκαταλήψεων, τὰς δοπίας, ὡς ἥδη ἐτονίσθη, πρέπει νὰ παραμερίσωμεν, διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν δρθῶς τὸν ιεραποστολικὸν ρόλον τῶν μοναχῶν τῆς Ἀνατολῆς, εἰναι ἐπίσης ἀνάγκη νὰ μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι θασικὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους ὑπῆρξε πάντοτε ἡ «κεκρυμμένη ζωὴ ἐν Χριστῷ». Ἀκριθῶς δὲ λόγω αὐτοῦ τοῦ θυθισμοῦ εἰς τὴν συνειδητὴν σιωπὴν καὶ ἀφάνειαν πλεῖσται σελίδες, ἵσως αἱ οὐσιαστικώτεραι, παρέμειναν «κεκρυμμέναι» ἀπὸ τὸ πεδίον τῆς παρατηρήσεως τῶν ιστορικῶν. Εὔτυχῶς δόμως δὲν λείπουν εἰς τὰς ιστορικὰς πηγὰς καὶ αἱ «θυρίδες», αἱ δοπῖαι μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν πολυσύνθετον συμβολὴν τῶν μοναχῶν τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν προσφορὰν καὶ καρποφορίαν τοῦ Εὐαγγελίου.

Εἰς τὴν Παλαιστίνην, κατ' ἔξοχὴν ιεραπόστολος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀνεδείχθη ὁ ἐκ Γάζης "Ἄγιος Ἰλαρίων (291–371). Μετὰ τὰς σπουδάς του εἰς τὴν γενέτειράν του, μετέβη πρὸς συνέχισίν των εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου συνεδέθη μὲ τοὺς ἐκεὶ χριστιανοὺς καὶ ἐν συνεχείᾳ μὲ τὸν Μ. Ἀντώνιον. Βαθύτατα ἐπηρεασθεὶς ὑπὸ τῆς μορφῆς τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ, τὸν ἡκολούθησεν εἰς τὴν ἔρημον. Ἀργότερον ἐπιστρέψας εἰς τὴν Παλαιστίνην, συνέχισε τὴν ἀσκησίν του. Ὁ Ἰλαρίων ἐνεθάθυνε πολὺ εἰς τὴν Ἄγιαν Γραφὴν καὶ μετέδιδε ζῶντα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς δοσούς τὸν ἐπεσκέπτοντο. Μεταξὺ τούτων ἦσαν πολλοὶ ἔθνικοί, οἱ δοποὶ υπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀγίας καὶ φλογερᾶς προσωπικότητός του ἐδέχοντο τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀργότερον ὁ ἄγιος μετέβη εἰς τὴν Γάζαν καὶ ἴδρυσε τὰς πρώτας μοναχικὰς κοινότητάς του ὡς κέντρα κυρίως ιεραποστολικῶν ἐνεργειῶν. Ἡ ἐπιδίωξίς του ἦτο νὰ φέρῃ τοὺς μοναχούς, οἱ δοποὶ τὸν ἡκολούθησαν —καὶ εἶχε περὶ τὰς δύο χιλιάδας—, εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν

κόσμον διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπλασιν του. Ἡ ἐπίδρασις τῆς μονῆς του ὑπῆρξε σημαντικωτάτη. Ἀπὸ τὴν πέριξ εἰδωλολατρικὴν περιοχὴν πολλοὶ ἡσπάσθησαν τὸν χριστιανισμόν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ιστορικοῦ Σωζομένου καὶ τοῦ Ἀλαφίωνος, ἡ δοπία ἀνέδειξε σπουδαίους ιεραποστόλους μεταξὺ τῶν ἔθνικῶν. Χωρία διάλογηρα τῆς ὑπαίθρου καθὼς καὶ νομάδες "Ἀραθες τῆς ἐρήμου Κάδδης προσῆλθον διὰ τοῦ Ἰλαρίωνος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν⁴⁹. Τὸ παράδειγμά του ἡκολούθησαν πολλοὶ μοναχοὶ τῆς Παλαιστίνης ὅπως ὁ ἄγιος Σιλβανὸς καὶ ὁ ἄγιος Χαρίτων (+390)⁵⁰.

Εἰς τὴν Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν, ἡ χειροτονία τῶν μοναχῶν κυρίως ἐγίνετο διὰ τὸ ἀποστολικὸν ἔργον⁵¹. "Οπως καὶ εἰς ἄλλας περιοχάς, μολονότι ὁ Χριστιανισμὸς ἐνωρίτατα διείσδυσεν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Συρίας, ἡ εἰδωλολατρεία ἐξηκολούθησε νὰ παρουσιάζῃ μεγάλην ζωτικότητα. Η πόλις τῶν Καρρῶν (Χαρράν) π.χ. καὶ ἡ περιοχὴ τῆς ἦτο σχεδόν ἐντελῶς εἰδωλολατρική⁵². Ο Ἰουλιανὸς εἰς τὴν πορείαν του πρὸς τὴν "Ἐδεσσαν (Μάρτιος 363) ἐσταμάτησεν ἐκεῖ, ὅπου ὑπῆρχε περίφημος ναὸς τῆς Σελήνης, καὶ ἐθυσίασεν εἰς τὰ εἰδωλα⁵³.

Εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου μεταξὺ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ πληθυσμοῦ συνετέλεσαν πολλοὶ μοναχοί, οἱ δοποὶ εἰργάσθησαν ἐν μέσῳ φοβερῶν ἀντιδράσεων καὶ διωγμῶν. Ο

49. ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ. Ἔκκλ. Ἰστ. 3,14, P. G. 67, 1076-1077. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ, Vita S. Ilarionis, Eremitae 14, P. L. 23, 29-54. Χρυσοστόμου ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Ἰστορία τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, (Ἄγν. τόπου οἰκδ., 1910), σ. 81-92. E. COLEIRO, «St. Jerome's Lives of the Hermits» ἐν Vigiliae Christiana, 2 (1957) σ. 161-178. — S. SCHIWIETZ, Das morgenländische Mönchtum, τόμ. 2 (Mainz, 1913) σ. 95-126.

50. Vita S. Chariton 2, 9, ἐν Acta SS. Sept. 7, 617, πρβλ. S. SCHIWIETZ, μν ἔσογ σ. 131-143.

51. Ol. HENDRIKS, «L'activité apostolique des premiers moines syriens», ἐν Proche Orient Chrétien, 8 (1958), σ. 19.

52. ETHERIE, Journal des Voyages, Texte latin introduction et traduction de Hélène Pétre, (Paris, 1948), σ. 175, 177.

53. R. JANIN, «Carrae», ἐν Dictionnaire d'Histoire et Géographie Ecclésiastique, τόμ. 11, (Paris, 1949), 1123-1124. — ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἰστορία, P. G. 82, 1421-1422. G. RICCIOTTI, Julian the Apostate, μετ. J. Costelloe, (Milwaukee, 1960) σ. 237.

ιστορικὸς Σωζόμενος (+480) συγκεκριμένως γράφει: «Συρία δέ, ἡ τε Κοίλη καλούμενη, καὶ ἡ ὑπὲρ ταύτην, πλὴν Ἀντιοχείας, θράδιον εἰς Χριστιανισμὸν μετέθαλον. Οὐ μὴν οὐδὲ αὕτη φιλοσόφων ἐκκλησιαστικῶν (μοναχῶν) ἀμοιρος ἦν ταύτῃ γε μᾶλλον ἀνδρείων ὅντων τε καὶ φαινομένων, ὅσῳ γε καὶ πρὸς τῶν οἰκούντων τὴν χώραν ἐμισοῦντο καὶ ἐπεθουλεύοντο· καὶ γενναίως ἀντεῖχον, οὐκ ἀμυνόμενοι, οὐδὲ δίκην λαμβάνοντες, ἀλλὰ προθύμως τὰς παρὰ τῶν Ἐλλήνων ὕβρεις τε καὶ πληγάς ὑπομένοντες. Οἶους γενέσθαι ἐπιθόμην Οὐαλεντίνον... καὶ τὸν δμώνυμον τὸν αὐτοῦ, καὶ Θεόδωρον... Καὶ Μαρώσαν... καὶ Βάσσον, καὶ Βασσώνην, καὶ Παῦλον»⁵⁴.

Απὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀγνώστων ιεραποστόλων μοναχῶν ἀναδύονται ἀπὸ τὰ διάφορα ίστορικὰ κείμενα μερικὰ δνόματα. Ό μοναχὸς Ἀγαπητὸς (περὶ τὸ 400) ἔπι ἔτη ἡσκήτευσεν εἰς τὴν ἔρημον πλησίον τοῦ ἔρημίτου Μαρκιανοῦ. Κατόπιν «τὴν ἀγγελικὴν νομοθεσίαν εἰς τὴν Ἀπαμέων μετεφύτευσε», ἔξελέγη ἐπίσκοπος καὶ μὲ πολὺν ζῆλον είργάσθη διὰ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως⁵⁵.

Χαρακτηριστικὰ διὰ τὴν πνευματικὴν ἀκτινοθολίαν καὶ δύναμιν ἔλξεως τῶν ἔρημιτῶν, διὰ τὴν δποίαν προηγουμένως ὡμιλήσαμεν, είναι δύο παραδείγματα τὰ δποία ἀφηγεῖται ὁ Θεοδώρητος (+457). Ό ἀσκητὴς Θαλελαῖος (+περὶ τὸ 400) ἔστησε τὴν καλύθην του πλησίον τῆς πόλεως τῶν Γαθάλων⁵⁶ «λόφον τινὰ καταλαθών, ἐν διάτεμνος ἦν δαιμόσιν ἀνακείμενον, καὶ ὑπὸ τῶν πάλαι δυσσεθῶν πολλαῖς θυσίαις τιμώμενον»⁵⁷. Ή ζωή, ή προσευχή του, εἰς τὴν δποίαν πολλὰ θαύματα ὠφείλοντο, ἔκαμαν τόσην ἐντύπωσιν δόστε «ἐντεῦθεν ἀσεβείᾳ πάλαι κατεχόμενον ἐκεῖνο ἀπαν τὸ ἔθνος τὴν μὲν πατρώων ἔξαπάτην ἥρνήθη τοῦ θείου δὲ φωτὸς τὴν αἴγλην ἔδεξατο». Έν συνεχείᾳ «τὸ τῶν δαιμόνων κατέλυσε τέμενος καὶ σηκὸν μέγιστον τοῖς καλλινίκοις ἀνήγειρε μάρτυσι, τοῖς ψευδωνύμοις θεοῖς, τοὺς θείους ἀντιτάξας νεκρούς»⁵⁸.

“Αλλος ἀσκητής, διὰ Συμεώνης διὰ παλαιός, κατόπιν μεγάλης ἀσκήσεως καὶ προσευχῆς εἰς τὴν ἔρημον ἔχαριτώθη ἀπὸ τὸν Θεόδον μὲν τὴν ἄνωθεν πλουσίαν χάριν» ικαὶ ἐκ διαφό-

54. ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ, Ἐκκλ. Ιστ. 6, 34, P. G. 67, 1396 B.-C.

55. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Φιλόθεος Ἰστορία, 28. P.G. 82, 1488.

Σχετικῶς μὲ τὸ ἔργον τοῦ Θεοδωρήτου ἴδε ἀναλυτικώτερον A. J. FESTUGIERE, *Antioche païenne et chrétienne*: LIBANIUS, *Chrysostome et les moines de Syrie* (Paris, 1959), B' μέρος, σ. 245-403.

56. Σήμερον DJEBELE, μικρὸς λιμὴν 30 χλμ. νοτίως τῆς Lattaquie. (FESTUGIERE, μν. ἔργ., σ. 292).

57. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ Φιλοθ. Ιστ. 28, P. G. 82, 1488A. πρβλ. διὰ τὴν συνήθειαν τῶν μοναχῶν νά-

«καθοσιώνου τῷ Θεῷ» εἰδωλολατρικὰ τεμένη: ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, ἔνθ' ἀρωτ., P. G. 82, 1417. Ἐπίστης ὁ Παχώμιος ἡσκήτευσε κατ' ἀρχὰς εἰς ἓνα παλαιὸν

ρων «θαυμάτων διθεσπέσιος ἐκεῖνος ἀνθρωπος ἐπίσημος γεγονώς, καὶ πολλοὺς τῶν γειτονεύοντων θαρράρων ἐπισπασάμενος (οἰκοῦσι δὲ τὴν ἔρημον ἐκείνην οἱ τὸν Ἰσμαήλ σεμνυνόμενοι πρόγονον), ἡσυχίας ἔρῶν, καταλιπεῖν ἡναγκάσθη τὸ σπήλαιον. καὶ πολλὴν ἀνύσας δόδον, ὅρος καταλαμβάνει τὸ καλούμενον Ἀμανόν», τὴν δροσειράν, ἡ δποία χωρίζει τὴν Συρίαν ἀπὸ τὴν Μ. Ἀσίαν. Καὶ ἐκεῖ ὅμως διὰσκητής μὲ τὴν ἀγίαν ζωήν του ἐφύτευσε μεταξὺ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ πληθυσμοῦ τὴν πίστιν. «Καὶ τοῦτο πολλῆς πάλαι γέμον πολυθέου μανίας, τοῖς πολλοῖς καὶ παντοδαποῖς ἐγεώργησε θαύμασι, ικαὶ τὴν νῦν ἐν αὐτῷ πολιτευομένην εύσεβειαν κατεφύτευσεν»⁵⁹.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἴδιοτυπον αὐτὴν διὰ τῆς φυγῆς συμβολὴν τῶν ἀσκητῶν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ ἀρκετὰ ίστορικὰ κείμενα, ἐλληνικά καὶ συριακά, μᾶς δίδουν λεπτομερεστάτας περιγραφάς μοναχικῶν προσπαθειῶν, αἱ δποίαι πλησιάζουν σαφέστερον πρὸς τὸν συνήθη ἀποστολικὸν τύπον.

Ίδιάζουσα διὰ τὴν ἐφευρετικότητα καὶ τόλμην εἶναι ή ἐνέργεια τοῦ Σύρου Ἀθρααμίου (τῶν Καρρῶν). Ἐγκατέλειψε τὸ ἔρημητήριόν του καὶ κατημήνθη μετ' ἄλλων μοναχῶν εἰς ἓνα προπύργιον τῆς εἰδωλολατρείας «τὸν Λίθανον (Β' Φοινίκην), κώμην τινὰ μεγίστην κατέχεσθαι τῷ τῆς ἀσεβείας ζόφῳ μεμαθηκώς». Διὰ νὰ μὴ κινήσουν τὴν ἀντίδρασιν τῶν κατοίκων ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν, οἱ μοναχοὶ παρουσιάσθησαν ως ἔμποροι «καὶ προσωπείω ἐμπορικῷ τὸ μοναχικὸν πρόσωπον κατακρύψας καὶ θυλάκους μετὰ τῶν συνόντων ἐπιφέρομενος, ως δῆθεν ὡνησόμενος κάρυα, τοῦτον γάρ ή κώμη διαφερόντων ἔφερε τὸν καρπόν, κατοικίαν μισθωσάμενος..., τρεῖς μὲν καὶ τέσσαρας ἡμέρας ἡσυχίαν ἤγειν. Εἴτα κατὰ μικρὸν τῆς θείας ἥψατο λειτουργίας μετρίᾳ φωνῇ ικεχρημένος»⁶⁰. Ἀπὸ τὴν ψαλμωδίαν ἔγιναν ἀντιληπτοί οἱ εἰδωλολάτραι κάτοικοι τοὺς ἐπλησίασαν μὲ ἀπειλητικὰς διαθέσεις καὶ τοὺς διέταξαν νὰ ἔγκαταλείψουν ἀμέσως τὴν πόλιν. Ἐκείνην ὅμως τὴν ἡμέραν ἔφθασαν ἀπεσταλμένοι διὰ τὴν εἰσπραξιν τῶν φόρων καὶ οἱ κάτοικοι εύρεθησαν εἰς μεγάλην δυσκολίαν. Ή γλυκύτης τοῦ Ἀθρααμὸν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ δποίον ἔδειξε, διὰ νὰ τοὺς βοηθήσῃ εἰς τὴν κρίσιμον περίστασιν, ἡλλαξε τάς διαθέσεις των. Ό ἀσκητής, χωρὶς καθυστέρησιν, προχώρησεν εἰς τὸ ιεραποστολικὸν σχέδιον του· τὸ πρώτον τὸ δποίον ἐπεδίωξεν ἥτο νὰ κτίσῃ ναόν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἤθελον ἄλλον ιερέα, «αὐ-

ναὸν τοῦ Σεραπίωνος. *De ritis Patris* 5, 5, 24 P. L. 73, 879-880.

58. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Φιλ. Ιστ. 28, P. G. 82, 1489AB.

59. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Φιλ. Ιστ. 6, P. G. 82, 1360B.

60. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Φιλ. Ιστ. 17, P. G. 82, 1420 C.D.

τὸν δὲ καὶ ποιμένα καὶ πατέρα λαβεῖν ἱκέτευον, δέχεται τῆς Ἱερωσύνης λαβεῖν τὴν χάριν. Καὶ τρία συγγενόμενος αὐτοῖς ἔτη, καὶ πρὸς τὰ θεῖα ποδηγήσας καλῶς, ἔτερον ἀντ' αὐτοῦ τῶν συνόντων προθεληθῆναι παρασκευάσας, πάλιν τὸ μοναχικὸν κατέλαθε καταγώγιον»⁶¹.

Ἐντός δὲ διαδήμου τὸν ἐκάλεσαν ν' ἀναλάθῃ τὴν ἐπισκοπὴν τῆς πόλεως τῶν Καρρῶν, «πόλις δὲ αὕτη τῆς δυσσεβείας περικειμένη τὴν μέθην, καὶ τῇ τῶν δαιμόνων ἑαυτὴν ἐκδεδωκυῖα θακχείᾳ. Ἀλλὰ τῆς τούτου γεωργίας πῦρ, τῶν μὲν προτέρων ἀκανθῶν ἐλευθέρα διέμεινε, ὠρίμων τῷ Θεῷ προσφέρουσα δράγματα»⁶². Τὸ θαυμάσιον Ἱεραποστολικὸν αὐτὸς ἔργον ἔγινε ἐν μέσῳ ἀσκήσεως καὶ μόχθων πολλῶν, τοὺς δόποίους πλαστικῶτατα ἀφηγεῖται δὲ Θεοδώρητος. Τόση ἦτο ἡ φήμη τοῦ ἀγίου, ὅστε δὲ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος Β' τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν «καὶ ἀφικνούμενον ἡσπάζετο, καὶ τὴν ἀγροικικὴν ἐκείνην σισύραν (γούνα, μηλωτή) τῆς οἰκείας ἀλουργίδος τιμιωτέραν ἥγεντο. Καὶ δὲ τῶν θασιλίδων δὲ χορός, καὶ χειρῶν ἥπτοντο, καὶ γονάτων, καὶ ἱκέτευον ἄνδρα, οὐδὲ ἐπαΐειν τῆς Ἑλλάδος ἐπιστάμενον γλώσσης. Οὕτω καὶ θασιλεῦσι καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις αἰδοῦς ἄμα ἐστι χρῆμα φιλοσοφία»⁶³.

Τὸ συστηματικότερον δμως παράδειγμα συνδυασμοῦ μοναχισμοῦ καὶ Ἱεραποστολικῆς δράσεως κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τὸ ἔδωσε δὲ Ιδρυτής τῶν Ἀκοιμήτων ἀρχιμανδρίτης Ἀλέξανδρος. Ἀπὸ τὴν συνεχῆ μελέτην τοῦ Ἐψαγγελίου καὶ τὸν πόθον του νὰ συντονίσῃ ἀπολύτως τὴν ζωὴν του μὲ τὰ παραγγέλματά του, ἔγκατέλειψε τὸ 380 τὴν Κων) πολιν καὶ ἀπεσύρθη εἰς μονὴν τῆς Συρίας, διόπου ἔμεινε τέσσερα ἔτη. Κατόπιν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ξηρημον, ἔμεινε ἕκεῖ ἐπτὰ ἔτη καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀφωσιώθη εἰς τὸ Ἱεραποστολικὸν ἔργον διασχίζων ἀδιακόπως τὴν Μεσοποταμίαν καὶ κηρύττων Χριστόν. Ἀργότερον συνεκεντρώθησαν πλησίον του πολλοί καὶ δὲ Ἀλέξανδρος ἔδρυσε εἰς τὴν δεξιάν ὁχθην τοῦ Εύφρατου μονὴν, ἡ δόποία ἔφθασε ν' ἀριθμῇ τετρακοσίους μοναχούς. Ἐξ αὐτῶν μίαν ἡμέραν ἔξελεξε 70, τοὺς ἱκανωτέρους καὶ ἀποφασιστικώτερους, κατόπιν τοὺς ὡρίησε εἰς 150, ἀφησε τοὺς ὑπολοίπους εἰς τὸ μοναστήριον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μαθητοῦ του Τροφίμου, ἐσχημάτισεν ἔνα περιοδεῦον κοινόθιον καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ διατρέχῃ μαζί των τὴν Μεσοποταμίαν, ἴδιως εἰς τὴν περιοχὴν τῶν συνόρων, διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος. Ἡ δλη προσπάθεια ἔξελισσετο εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν ἐνθουσιασμοῦ μὲ δοξολογικὴν διάθεσιν. «Οταν δὲ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ δώσῃ τὸ σῆμα τῆς ἀ-

ναχωρίσεως διὰ μίαν ἀποστολικὴν ἔξορμησιν, ὑψωνε τὸ Ἐψαγγέλιον λέγων: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ». Ἡτο ἔνα πορευόμενον καὶ μαχόμενον κοινόθιον. Εἰς τὴν πορείαν των οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ ἡσχολούντο καὶ μὲ ἔργα κοινωνικά κατὰ τὴν παραμονήν των εἰς Ἀντιόχειαν ἔδρυσαν ἔνα ξενώνα⁶⁴.

Ἡ τακτικὴ τῶν μοναχῶν κατὰ τοῦ ἐθνισμοῦ παρουσιάζει, ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ίδιοσυγκρασίας ἐκάστου, ἀρκετὴν ποικιλίαν. Ἡ ἀπόφασίς των νὰ ἀγωνισθοῦν ἀμειλίκτως κατὰ πασῶν τῶν μεθοδειῶν τοῦ Ἀντικειμένου ἦτο κάποτε τὸ κίνητρον δὲ ἐνεργείας περισσότερον μαχητικάς, διπλαὶς ἡ καταστροφὴ εἰδωλολατρικῶν ἔστιῶν καὶ ἡ προσπάθεια ἀνεγέρσεως εἰς τὴν θέσιν των χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν⁶⁵. Πολλάκις τοιαῦται τολμηραὶ ἐνέργειαι εἰκορυφοῦντο εἰς τὸ μαρτύριον⁶⁶.

Χαρακτηριστικὸν εἰς τὴν ίδιοτυπίαν του παράδειγμα ἡρέμου μαχητικότητος καὶ κατακτητικῆς ἡπιότητος, ἀποστολικῆς δράσεως καὶ ἔργων τῆς ἐρημίας ἀποτελεῖ ἡ μορφὴ τοῦ Ἀβραὰμ τῆς Καγδαν. Ζῶν θίον ἐρημικόν, ἐκλήθη τὸ 356 ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἐδέσσης καὶ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος ἀπεστάλη δι' Ἱεραποστολὴν εἰς τὴν ἐντελῶς εἰδωλολατρικὴν κώμην Καγδαν. Ἡρχισεν τὸ ἔργον του μὲ τὴν ἀνέγερσιν περικαλλοῦν ναοῦ, μίαν τακτικήν, τὴν δόποιαν πολλοὶ μοναχοὶ ἡκολούθουν, καὶ τὴν δόποιαν ἐξηκολούθησαν μὲ ἐπιμέλειαν οἱ μετέπειτα Βυζαντινοὶ καὶ Ρῶσοι Ἱεραπόστολοι. Ἀργότερον ἀπεφάσισε μίαν κατὰ μέτωπον ἐπίθεσιν κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας. Εἰσέδυσε εἰς τὸν εἰδωλολατρικὸν ναὸν τῆς περιοχῆς καὶ κατέστρεψε τὰ εἴδωλα. Ἡ πρᾶξις του ἐδημιούργησε μεγάλην ἀντίδρασιν καὶ μὲ σειράν σκληροτήτων οἱ ἐθνικοὶ ἐζήτησαν νὰ τὸν ἐκδικηθοῦν. Ἡ ὑπομονὴ δμως εἰς τοὺς διωγμοὺς καὶ ἡ δλη ἀκτινοβολία τῆς ζωῆς του ἀγίου ἔκαμαν ἔξαιρετικὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐθνικούς, τοὺς ἐθοίθησαν νὰ κατανοήσουν καλύτερον τὴν πρᾶξιν του, καὶ τελικῶς ἐζήτησαν νὰ γίνουν κι' ἔκεινοι Χριστιανοί. Τοὺς ἐθάπτισε καὶ ἐπὶ ἔνα συνεχὲς ἔτος τοὺς ἐδίδασκε τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν. «Οταν ἔκρινε δτὶ ἡ ἀποστολή, ἡ δόποία τοῦ εἶχε ἀνατεθῆ, δλοκληρώθη, ἀνεχώρησε μυστικῶς καὶ ἐπέστρεψεν

64. J. PARGOIRE, «Acémètes», ἐν *Dictionnaire d'Archéologie Chrétienne et de Liturgie*, τόμ. I, (Paris 1924), σ. 310. Vie d'Alexandre L'Acémète, Patrol. Orient., Ed. R. Graffin – F. Nau (Paris, 1911), σ. 654 ἔξ.

65. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Φιλ. ἴστ. 16 P.G. 82, 1417 BC. καὶ 28 P.G. 1488A. Πρβλ. διὰ τὸν ἐρημίτην Ἀμμιανόν, 4, P.G. 82, 1341CD, – Verba Seniorum 5, 12, 3-P.L. 73, 941C.

66. H. DELEHAYE, «Saints et Reliquaires d'Apamée», ἐν *Analecta Bollandiana*, 53 (1935), 226 ἔξ. – ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Ἐκκλ. ἴστ. 5, 21 P.G. 82, 1244-1245. – ΣΩΖΟΜΕΝΟΥ, Ἐκκλ. ἴστ. 7, 15. P.G. 67, 1457.

61. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Ἐκκλ. ἴστορ. 17, P. G. 82, 1421BC.

62. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, ἐνθ' ἀνωτ., P.G. 82, 1421C.

63. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, ἐνθ' ἀνωτ., P.G. 82, 1424C.

εἰς τὴν ἐρημικήν του ζωήν⁶⁷.

ΤΑΣΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

Εἰς τὸν συνδυασμὸν μοναχισμοῦ καὶ ἀποστολικῆς δραστηριότητος δὲν ἥσαν δλοι οἱ ἐρημῖται σύμφωνοι, καὶ θὰ ἦτο λάθος, διορθώνοντες τὴν μονομέρειαν τῆς κατὰ καιρὸν ὑποστηριχθείσης πλήρους ἀντιθέσεως νὰ ὑπερτονίσωμεν τὴν σύνθεσιν τῶν δύο στοιχείων. Ἐν τούτοις εἶναι ἐνδιαφέρον δτὶ ἀκόμη καὶ εἰς διαφορὰς ἀντιλήψεων ἐμφανίζεται συνεργασία τῶν μοναχῶν μὲ συνέπειαν «ὅ λόγος τοῦ Θεοῦ νὰ τρέχῃ καὶ δοξάζηται» (Β' Τιμ. γ, 1).

Χαρακτηριστική είναι ή περίπτωσις τῶν ιερομονάχων Εὐλογίου (+ περὶ τὸ 387) καὶ Πρωτογένους (+ περὶ τὸ 390) ἀπὸ τὴν "Ἐδεσσαν". Ἐπὶ τοῦ ἀρειανοῦ αὐτοκράτορος Οὐαλεντινιανοῦ ἔξωρίσθησαν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐκεῖ «ἔγνωσαν "Ἐλληνας εἶναι τοὺς τὴν πόλιν οἰκοῦντας». Ἐπόνεσαν «καὶ τὴν ἀπιστίαν ἐθρήνησαν». Δὲν ἔμειναν δῆμως παθητικῶς εἰς τὴν θρηνωδίαν, «ἀλλ᾽ εἰς δύναμιν τῆς τούτων Ιατρείας ἐπεμελήθησαν». Ὁ Εὐλόγιος «οἰκίσκω καθειργμένος, πανημέριον καὶ πανυψίον τὸν τῶν δλων ἡντιθέλει Θεόν». Ὁ Πρωτογένης ἔδρυσε σχολεῖον διὰ τὴν προσέλκυσιν τῶν παιδιῶν τῶν ἔθνικῶν. «Τὰ ἐκ νόμου γράμματα πεπαιδευμένος, καὶ γράφειν εἰς τάχος ἡσκημένος, τόπον εύρών ἐπιτήδειον, καὶ τοῦτον διδασκαλεῖον καὶ παιδευτήριον ἀποφήνας, μειρακίων κατέστη διδάσκαλος, καὶ κατὰ ταῦτὸν γράφειν τε εἰς τάχος ἐδίδασκε, καὶ τὰ θεῖα ἔξεπαίδευε λόγια».⁶⁸ «Οταν ἐπετύγχανε νὰ ἐλκύσῃ κάποιον εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, τὸν ὕδηγει εἰς τὸν σύντροφόν του, διὰ νὰ τὸν θαπτίσῃ. «Εἰ δέ ποτε τινὰ τῶν ἐρρωμένων ἐπεισεῖ τῆς θείας μεταλαχεῖν χάριτος, ἀπῆγε τοῦτον πρὸς τὸν Εὐλόγιον, καὶ πατάσσων τὴν θύραν ἀνοίξαι παρεκάλει, καὶ τὴν Δεσποτικὴν ἐπιθεῖναι τῷ θηρευθέντι σφραγίδα. Ἐκ εἰνου σ δὲ δυσχεραίνοντος, ὡς διακοπτομένης τῆς προσευχῆς, οὗτος ἔλεγεν ἀναγκαιοτέραν εἶναι τῶν πλανωμένων τὴν σωτηρίαν.

Σχετικῶς μὲ τὸ θέμα τῆς ἀντιθέσεως,

67. ROUZIES, «Abraham Kidunaiā», én *Dictionnaire d'Histoire et de Géographie Ecclésiastique*, tom. I, 175-177 (ὅπου ἀναλυτική βιβλιογραφία). Th. J. Lamy, *Sancti Ephraemi Syri Hymni et Sermones*, (Malines, 1902), tom. 3, 750-836, tom. IV, 1-84. — ΕΦΡΑΪΜ, *Vita Sancti Abrahae eremitae*, 4-9, P. L. 73, 285-288.

* Σχετικῶς μὲ τὸ ἔργον ὡρισμένων μοναχῶν συνδεομένων μετὰ τοῦ Χρυσοστόμου, θά γίνη λογος εἰς μεταγενέστερον περὶ Χρυσοστόμου ἀρθρον

68. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ *Euseb.* *Ios.* 4,15, P.G. 82, 1157BC.

69. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Ἐκcl. 1οτ. 4,15, P. G. 82, 157C—1160A. Ἀργύτερον δὲ Πρωτογένης «γεωργεῖν προσετάχθη τὰς Κάρρας, πόλιν κεχερσωμένην, καὶ

τῆς τάσεως μεταξύ «ήσυχίας» καὶ «ἀποστολῆς», ὅμιλεῖ ἐκφραστικὰ δὲ μαθητής τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου Ἀμμωνᾶς: «Οἱ ἀπὸ Θεοῦ πεμψόμενοι, ἀποστῆναι μὲν τῆς ἡσυχίας οὐ θεούλονται, εἰδότες, δτὶ δι' αὐτῆς ἐκτήσαντο τάς θείας δυνάμεις, ἵνα δὲ μὴ παρακούσωσι τοῦ δημιουργοῦ, ἔρχονται πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων οἰκοδομήν»⁷⁰. Σχολιάζων δὲ προηγουμένως τὴν ἀποστολὴν τοῦ προφήτου Ἡλίᾳ καὶ τὸ προδρομικὸν ἀποστολικὸν ἔργον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, σημειώνει: «πολλὴν ἡσυχίαν πρότερον ἀσκήσαντες, ἐσχήκασιν ἐν ἑαυτοῖς οἰκοῦσαν τὴν δύναμιν τὴν θεϊκήν, καὶ τότε δὲ Θεός ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνθρώπων, ἔχοντας τὰς ἀρετάς, ἵνα οἰκοδομὴ γένωνται τῶν ἀνθρώπων καὶ θεραπεύσωσι τὰς ἀρρωστίας αὐτῶν· ἰατροὶ γάρ ἦσαν τῆς ψυχῆς καὶ τὰς ἀρρωστίας αύτῶν ἥδυναντο θεραπεῦσαι. Διὰ

άκαν^η ὅν ἐλληνικῶν πεπληρωμένην, καὶ πολλῆς δεο-
μένης φιλοτονίας». P. G. 82, 1160B.

Μολονότι δὲν ἀναφέρονται ἀμέσως εἰς τὸν εὐαγ-
γελισμὸν τῶν Ἐθνικῶν, ἐκφραστικώτατα δεικνύουν
τὴν συναίσθησιν τοῦ χρέους εἰὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ
τλησίον, τὴν ὅποιαν είχον πολλοὶ μοναχοί, ὅσα δὲ
ἀσκητῆς Ἀμμιανὸς λέγει εἰς τὸν ἑρμήτιον διάλ-
να τὸν πείστη νὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μον-
στηρίου του. «Εἶπε γάρ μοι, πρὸς αὐτὸν ἔφη, ὡς
ἀριστε, τίνι νομίζων ἀρέσκειν τὸν ἐπίπονον τούτον
καὶ αὐχμηρόν μετελήλυθας βίον. Τοῦ δὲ τὸν Θεόν,
ώς εἰκός ἦν, δήπουθεν εἰρηκότος, τὸν καὶ τῆς ἀρετῆς
νομοθέτην καὶ διδάσκαλον. Οὐκοῦν, ἐπειδὴ τούτου
ἔρας, δὲ Ἀμμιανὸς ἔφη, ἔγω σοι τρόπον ἐπιδείξω, δι'
οὐ καὶ τὸν ἔρωτα πλείον ἔξαψεις, καὶ τὸν ἔρωμενον
θεραπεύσεις. Τὸ μὲν γάρ πᾶσαν εἰς ἑαυτόν τινα περι-
στῆσαι τὴν ἐπιμέλειαν, οὐκ ἀν, ὡς οἷμαι, φιλαυτίας
διαφεύγοι γραφήν 'Ο γάρ θεῖος νόμος ἀγαπᾷν τὸν
πέλας ὡς ἑαυτὸν διαγορεύει· τὸ δὲ πολλοὺς εἰς κοι-
νωνίαν τοῦ πλούτου λαβεῖν, τοῦ τῆς ἀγάπης ἐστὶ¹
κατορθώματος ἴδιον. Ταύτην δὲ ὁ θεσπέσιος Παῦλος
«νόμου πλήρωμα» προστηγόρευσε· βοᾷ δὲ καὶ πάλιν
ὅ λόγος· «Ο νόμος καὶ οἱ προφῆται ἔν τούτῳ τῷ
λόγῳ ἀνακεφαλιοῦνται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλη-
σίον σου ὡς ἑαυτόν.» Καὶ δὲ Κύριος δὲ ἐν τοῖς Ἱεροῖς
Εὐαγγελίοις τῷ Πέτρῳ πλέον τῶν ἄλλων φίλειν σύ-
τὸν ὡμολογηκότι, ποιμαίνειν αὐτοῦ τὰ πρόβατα
παρηγγύησε· τοῖς δὲ τοῦτο μὴ πεποιηκόσιν ἔγκα-
λῶν διὰ τοῦ προφήτου βοᾷ· «Ω οἱ ποιμένες,
μὴ ἑαυτούς οἱ ποιμένες βόσκουσιν, οὐχὶ τὰ πρό-
βατα νέμουσι;» Τούτου χάριν καὶ τὸν μέγαν Ἡ-
λίαν τοῦτον μετιόντα τὸν βίον ἐν μέσῳ στρέ-
φεσθαι τῶν ἀσεβῶν ἐκέλευσε. Καὶ τὸν δεύτερον
Ἡλίαν Ἰωάννην τὸν πάνυ, τὴν ἑρημὸν ἀσπαζόμενον
ταῖς τοῦ Ἰορδάνου παρέπεμψεν ὅχθαις, ἐκεὶ βαπτίζειν
καὶ κηρύσσειν παρεγγυήσας. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ σύ-
θερμὸς ἐραστῆς εἴ τοῦ πεποιηκότος καὶ σεσωκότος
Θεοῦ, πολλούς καὶ ἄλλους συγκατασκύνασσον ἐστάσ. Τοῦτο γάρ τῷ κοινῷ Δεσπότῃ λίαν ἐστὶ προσφιλέσ. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἱεζεκίηλ, προστηγόρευσε σκοπὸν,
καὶ τοῖς ἀμαρτλαοῖς διαμαρτύρασθαι παρηγγύα· καὶ
τὸν Ἰωάννην εἰς τὴν Νινευή ἐκέλευσε τρέχειν, καὶ μὴ
βουλόμενον δεσμώτην παρέπεμψε. Ταῦτα καὶ τὰ τοι-
αῦτα λέγων τὸν θεῖον κατεκήλησεν ἄνδρα, καὶ τὴν
ἐθελούσιον ἐκείνην διορύξας εἰρκτήν, ἔξηγέ τε καὶ ἀ-
πῆγε, καὶ τῶν θιασωτῶν παρεδίσου τὴν ἐπιμέλειαν».

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, Φιλ. τοτ. 4 P.G. 82, 1341, 1344A.

70. ΑΜΜΩΝΑ, Ἐπιστ. I. Περὶ ἡσυχίας. Patrol. Orient. 11, 433. Πρβλ. St. HILPISCHS,

ταύτην τὴν χρείαν, ἀπὸ τῆς ἡσυχίας ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀπεστέλλοντο». Η ἄσκησις διὰ τὴν ὑπερνίκησιν τῆς ἡθικῆς ἀσθενείας, τὸ «τελειωθῆναι» θεωροῦνται διὰ τὸ προφητικὸν καὶ ἀποστολικὸν ἔργον. «Οσοι ἔρχονται χωρὶς αὐτὴν τὴν προπαρασκευὴν «τῷ ἰδίῳ θελήματι ἔρχονται καὶ οὐ τῷ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς γάρ λέγει περὶ τῶν τοιούτων: ἐγὼ μὲν οὐκ ἀπέστειλον αὐτούς, αὐτοὶ δὲ ἀφ' ἔαυτῶν ἔτρεχον, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἔαυτοὺς φυλάξαι δύνανται, οὐδὲ ἄλλην οἰκοδομῆσαι ψυχήν»⁷¹.

Ἡ θεοτεῖα συναίσθησις προτεραιότητος τῆς ἡθικῆς προσωπικότητος εἰς τὸ ιεραποστολικὸν ἔργον, «τοῦ θείου» καὶ ὅχι τοῦ «λόγου» διαποτίζει τὴν μοναχικὴν παράδοσιν. «Βίος ἄνευ λόγου μᾶλλον ὠφελεῖν πέφυκε, ἢ λόγος ἄνευ βίου», τονίζει ὁ ἄγιος Νεῖλος (+430). «Ο μὲν γάρ καὶ σιγῶν ὠφελεῖ, δὲ καὶ βιῶν ἐνοχλεῖ». Εἶναι δῆμος σαφές ὅτι τὸ ἴδανικόν δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν κρίσιν, τὴν προτίμησιν μεταξὺ τῶν δύο, ἀλλὰ εἰς τὴν σύζευξιν: «Εἰ δὲ καὶ λόγος καὶ βίος συνδράμοιεν, φιλοσοφίας πάσης ἀποτελοῦσιν ἄγαλμα»⁷².

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἡ συναίσθησις τοῦ ἀποστολικοῦ χρέους, δῆμος εἴδομεν, ἐμφανίζεται σαφῶς μεταξὺ τῶν πρώτων μοναχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἔκκλησίας. Τὰ ἴδια κίνητρα, τὰ δποῖα ὠδῆγουν τοὺς μοναχοὺς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς «ἄσκησεως» καὶ ἡσυχίας — φορὰ πρὸς τὴν τελειότητα, ἀγών ἔναντιον τοῦ διαθόλου, πόθος ν' ἀκολουθήσουν τὸν Χριστὸν ἔναντι πάσης θυσίας — ἥσαν ἀκριβῶς ἔκεινα, τὰ δποῖα ἐν συνεχείᾳ τούς ὀθοῦσαν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως⁷³. «Ο μοναχικὸς πόθος τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὸν κόσμον, περιελάμβανε προπαντὸς τὴν ἔτοιμότητα, τὴν προθυμίαν νὰ συνεργήσουν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πλησίον ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ἀμαρτίας»⁷⁴. Ἡ ἔντονος πειρα τῆς δυνάμεως τῆς προσευχῆς καὶ τῆς σημασίας τῆς διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, τὴν δποῖαν τόσον συγκλονιστικῶς εἰχαν βιώσει οἱ ἄγιοι — καὶ τὴν δποῖαν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ ἐπιχειρῶμεν νὰ ἀξιολογήσωμεν μὲ τὰ κριτήρια τῶν ἴδικῶν μας ἰσχνῶν βιωμάτων — ὡδῆγει τοὺς μοναχοὺς νὰ θεωροῦν τὴν προσευ-

«Bonifatius als Mönch und Missionar», ἐν St. Bonifatius Gedenkgabe zum zwölftausendsten Todestag, (Fulda, 1954), σ. 12.

71. ΑΜΜΩΝΑ, ἐνθ' ἀνωτ., Patr. Orient, 11,433.

72. ΝΕΙΛΟΥ: Ἐπιστ. 3,242, P. G. 79, 496D. Πρβλ. Ἐπιστ. 2,103, P. G. 79, 245BC.

χὴν ὡς τὸ δραστικώτατον δπλον εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας τοῦ κόσμου: «ψυχὰς τυραννουμένας ὑπὸ δαιμόνων ἡλευθέρωσε ταῖς προσευχαῖς» ὁ μοναχός, γράφει ὁ Χρυσόστομος⁷⁵. Ταυτοχρόνως δμως δὲν παρέλειπον τὸ κήρυγμα, τὴν διδαχήν, τὸ παράδειγμα τῆς ἀγάπης⁷⁶.

“Οταν μελετᾷ κανεὶς τὴν ζωὴν τῶν μοναχῶν διαπιστώνει καταπληκτικὴν ποικιλίαν ιεραποστολικῆς ἐκφράσεως τοῦ πόθου των διὰ τὴν ἐλευσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν μαχητικὴν μορφὴν τῆς δράσεως τοῦ Ἀλεξανδρου, ἔως τὴν δυναμικὴν ἀκινησίαν τῶν ἀναχωρητῶν καὶ στυλιτῶν, οἱ δποῖοι καὶ μόνον μὲ τὴν παρουσίαν των καὶ τὸν θυμισμένον εἰς ζωὴν προσευχῆς λόγον των, κατώρθωναν νὰ ἐλκύσουν πολλούς εἰς τὴν πίστιν. Υπάρχουν θεοταῖς διαφοραὶ μεταξύ των ὡς πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῆς μορφῆς τῆς πνευματικῆς ἀκτινοθολίας καὶ δράσεως. Γεγονὸς δμως ἀναντίρρητον παραμένει δτι ἥδη ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος οἱ πλέον ἀποφασιστικοὶ ιεραπόστολοι: ὑπῆρξαν οἱ μοναχοί, οἱ ζῶντες ἔνευ συμβιθασμῶν τὸ Εὐαγγέλιον, μὲ τὴν καρδίαν δονουμένην ἀπὸ τὴν κραυγὴν τῆς Ἀποκαλύψεως «ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ».

Αρχιμ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Γ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΣ

73. I. AUF DER MAUR, *Mönchtum und Glaubenskündigung in den Schriften des Hl. Johannes Chrysostomus*, (Freiburg, 1959) σ. 114.

74. UTA RANKE - HEINEMANN, *Das Frühe Mönchtum - Seine Motive nach den Selbstzeugnissen*, (Essen, 1964), σ. 124, Eis σ. 127-143, βιβλιογραφία περὶ μοναχισμοῦ.

75. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Σύγνοισις βασιλικῆς δυναστείας καὶ πλούτου καὶ ὑπεροχῆς, πρὸς μοναχὸν συζῶντα τῇ ἀληθεστάτῃ καὶ κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίᾳ*, 4, P. G. 47,390.

76. CH. BAUR, «Der weltflüchtige und welttätige Gedanke in der Entwicklung des Monchums» ἐν Bonner Zeitschrift für Theologie und Seelsorge, 7 (1930), 117 ἐξ - S. SCHIWIETZ, *ur. eoz.* τόμ. 1,294 ἔξ.

‘Αναλυτικώτερον διὰ τὸ ιεραποστολικὸν ἔργον τῶν μοναχῶν ἔκτος τῶν μνημονευθέντων ἔργων ἵδε: U. BERLIERE, *L'ordre Monastique des origines au XII siècle*, (Maredsous, 1921) H. I. DALMAS, «Sacerdoce et monachisme dans L'Orient chrétien», ἐν *La vie spirituelle*, 80 (1949), 37-49. J. GRIBOMONT, «Le monachisme au IV° siècle en Asie Mineure: des Gangres au Messalianisme» *Studia Patristica* 2. Texte und Untersuchungen, 64 (1957), 400-415. AD. HARNACK, *Das Mönchtum, seine Ideale und seine Geschichte*, ἔκδ. 7 (Giessen, 1907), S. JARGY, «Les premiers instituts Monastiques et les principaux représentants du monachisme syrien au IV° siècle», ἐν *Proche Orient Chrétien*, 4 (1954), 109-117. A. MARIN, *Les moines de Constantinople depuis la fondation de la ville jusqu'à la mort de Photius (330-898)*, (Paris, 1897). G. MORIN, *Mönchtum und Urkirche (St. Ottilien, 1949)*.

ΡΩΣΙΚΕΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΕΣ

Σύντομη ἔκθεσις τῆς ιστορικῆς ἐξελίξεως καὶ παρούσης καταστάσεώς τους.
(1903)

ΣΤ'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

Ἄλλα χαρακτηριστικὰ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν Ρωσικῶν ἱεραποστολῶν — **Στατιστικὸς Πίναξ τῶν Ἱεραποστολῶν τῆς Σιβηρίας — Στατιστικὸς Πίναξ ἀποστολῶν ποὺ ἰδεύθηκαν κατὰ τὸ πρότυπο τῶν Ἱεραποστολῶν τῆς Σιβηρίας — Στατιστικὸς Πίναξ τῶν ιθαγενῶν ποὺ βαπτίσθηκαν στὸ 30 χρόνια ὑπάξεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολικῆς Ἔταιρείας — Δυσκολίες ποὺ ἀντιμετωπίζουν οἱ Ρῶσοι ἱεραπόστολοι:** 1) τεράστια ἔκτασι τῶν ἱεραποστολικῶν περιοχῶν, ἀνεπαρκεῖς ἐγκαταστάσεις, νομαδικὴ ζωὴ τῶν ιθαγενῶν καὶ δρυμάτης τοῦ κλίματος 2) ποικιλία φυλῶν καὶ γλωσσῶν μεταξὺ τῶν ιθαγενῶν, ἀνεπαρκής σχετικῶς γνῶσις τῶν γλωσσῶν καὶ δυσκολίες στὴν μελέτη αὐτῶν 3) φανατικὴ προπαγάνδα Μωαμεθανισμοῦ καὶ Λαμαϊσμοῦ συνδυασμένη μὲ τὴν ἔχθροτητα τῶν ιθαγενῶν τοπικῶν ἀρχῶν 4) ἀνεπαρκής ἀριθμὸς σταθμῶν, ἐκκλησιῶν καὶ ἱεραποστολικῶν ἐργαζομένων 5) ἀνεπαρκῆς ἀριθμὸς σχολείων, λόγω τῆς νομαδικῆς ζωῆς τῶν ιθαγενῶν καὶ 6) σχετικὴ ἀνεπάρκεια μέσων — **Πίναξ δαπανῶν γιὰ τὴν ὑποστήριξι τῶν ἱεραποστολῶν ἔτους 1899 —** Τὸ μέλλον τῶν ἱεραποστολῶν, ἔνα μεγάλο πρόσβλημα — **Κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἐπικρατείας σύμφωνα μὲ τὰ κυριώτερα θρησκεύματα επὶ τῇ δάσει τῶν πληροφοριῶν τῆς πρώτης γενικῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1897 — Διευκόλυνσις τῶν ἐργασιῶν — Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ χτίσιμο Ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων μὲ τὴ λειτουργία τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Σιβηρίας.**

Γιὰ τὴν πληρέστερη διευκρίνισι τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν Ρωσικῶν ἱεραποστολῶν, λογαριάζοντας τὴν συντομία τῆς περιγραφῆς αὐτῆς, συνοψίσαμε ὅλα τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα στοὺς ἀκόλουθοὺς τρεῖς πίνακες. (*)

Ο πρῶτος ἀναφέρεται στὶς 8 ἀποστολές τῆς Σιβηρίας: 'Αλτái, Κίργκις, Γενισéϊκ, Τομπόλσκ, Γιακούτσκ, 'Ιρκούτσκ, Τρανσᾱκάλης, καὶ Καμπτσάτκα. 'Απ' αὐτές, ἔξι αἰτίας τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς περιοχῆς, τῆς ποικιλίας τῶν ιθαγενῶν φυλῶν καὶ τῆς διαφορᾶς τῶν γλωσσῶν τους, ἡ ἀποστολὴ τοῦ Γενισéϊκ χωρίσθηκε σὲ δύο τμῆματα: τοῦ Μανουσίνσκ καὶ τοῦ Τουρουγκάνσκ. 'Η ἱεραποστολὴ τοῦ Γιακούτσκ μοιράσθηκε ἐπίσης στὰ δύο: στὸ τμῆμα τοῦ κυριῶς Γιακούτσκ καὶ στὸ τμῆμα τοῦ Τσουκότσκ, ἐνώ ἡ ἀποστολὴ τῆς Καμπτσάτκα χωρίσθηκε σὲ τρία μέρη: τοῦ Γκόλντ, τοῦ Γκιλιάκ καὶ τῆς Κορέας.

Ο δεύτερος πίνακας ἀναφέρεται σὲ 6 ἀποστολές πού, ἀν καὶ εἶναι ἐγκατεστημένες στὴν Εύρωπαϊκὴ Ρωσία, θασίζονται στὸ πρότυπο τῶν ἀποστολῶν τῆς Σιβηρίας καὶ ἔχουν γιὰ σκοπό τους τὸν ἐκχριστιανισμὸ τῶν νομάδων καὶ ἡμινομάδων ιθαγενῶν δόπως εἶναι οἱ Καλμούκ, Κίργκις, Τσερέμις, Βογούλοι, Μπασκίρ, Τρούγκμιαν καὶ ἐν μέρει οἱ Τάταροι. 'Ονομάζονται, ἀνάλογα μὲ τὶς μητροπολιτικὲς περιφέρειες στὶς δόποις ὑπάγονται: τοῦ 'Αρχαγγέλου, τῆς Σταυροπόλεως, τοῦ Πέρμ, τοῦ Ὁρεμπουργκ, τοῦ Αικατερίνπουργκ καὶ τοῦ Ριασάν. Μιὰ ἀπ' αὐτές, ἡ ἀποστολὴ τῆς Σταυροπόλεως, ἀρχίζει κι' αὐ-

τὴ νὰ χωρίζεται σὲ τρία τμῆματα ἐξ αἰτίας τῶν φυλετικῶν καὶ θρησκευτικῶν διαφορῶν τῶν ἐντοπίων: Τὸ ἔνα τμῆμα ἐργάζεται μὲ τοὺς Λαμπιστάς Καλμούκ, τὸ δεύτερο μὲ τοὺς Μωαμεθανούς Τρούγκμιαν καὶ τὸ τρίτο μὲ τοὺς Μωαμεθανούς δρεσίθιους.

Ο τρίτος πίνακας δείχνει τὸν ἀριθμὸ τῶν ιθαγενῶν ποὺ βαπτίσθηκαν μέσα στὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια, γιὰ τὰ ὅποια ὑπάρχουν στοιχεῖα, δηλαδὴ σ' ὀλόκληρη τὴν περίοδο τῆς ὑπάρχεως τῆς Ὁρθόδοξης Ἱεραποστολικῆς Ἐταιρείας, ἀπὸ τὸ 1870 μέχρι τὸ 1899. "Ολα τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα τῶν δύο πρώτων πινάκων ἀναφέρονται στὸν ἐφετεινὸν χρόνο. (Σ.Μ. 1903). Καὶ οἱ τρεῖς πίνακες ἔχουν συνταχθῆ σύμφωνα μὲ τὶς ἐπίσημες ἐκθέσεις (1) τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς Ιερᾶς Συνόδου, καὶ (2) τῆς Ὁρθόδοξης Ἱεραποστολικῆς Ἐταιρείας.

Απὸ τοὺς πίνακες αὐτούς μπορεῖ κανεὶς νὰ κρίνῃ πόσο γόνιμος καὶ μὲ πόση ἐπιτυχίᾳ ἐργάζονται σήμερα οἱ Ρωσικὲς Ἱεραποστολές. Παρ' ὅλα ταῦτα, γιὰ τὴ σωστὴ ἐκτίμησι τῶν στατιστικῶν δεδομένων, πρέπει νὰ λογαριαστῇ πῶς οἱ Ρωσικὲς Ἱεραποστολές εἰναι σχετικὰ νέες — ἡ ἀρχαιότερή τους, ἡ Ἀλτái ἔχει ἡλικία 70 μόνο χρόνων, ἐνῶ ἡ νεώτερη, τοῦ Ριασάν, ίδρυθηκε μόλις τὸ 1897— δημιουργημένες οἱ περισσότερες μέσα στὰ τελευταῖα 30 χρόνια, καὶ ἐπὶ πλέον πῶς οἱ Ρῶσοι Ἱεραπόστολοι ἔχουν νὰ παλαιύψουν μ' ἐπίμονες δυσκολίες: Οἱ δυσκολίες αὐτές εἰναι ὅμοιες δικεῖνες ποὺ ἀντιμετώπισαν οἱ Ἱεραπόστολοι ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ὑποταγῆς τοῦ Καζάν, τοῦ Ἀστρακάν καὶ τῆς Σιβηρίας, εἰναι δηλαδὴ οἱ ἀκόλουθες:

1) 'Η τεράστια ἔκτασι τῶν ἱεραποστολικῶν περιφερειῶν, ὁ ἀραιός τους πληθυσμός, ἡ νομαδικὴ ζωὴ τῶν ἐντοπίων καὶ τὸ τραχὺ κλῖμα. 'Η ἀποστολὴ τοῦ Κίργκις, γιὰ παράδειγμα, μὲ τοὺς 9 σταθμούς της καὶ τὸ 29 μέλη της, περιλαμβάνει δύο μεγάλες περιοχές, τὸ Σεμιπαλατίνσκ καὶ τὸ 'Ακμολίνσκ, μὲ πληθυσμὸ 831.150 Μωαμεθανούς Κίργκις. Στὶς δύο αὐτές περιοχές μαζὶ δὲν ὑπάρχουν περισσότερα ἀπὸ 2853 δρθόδοξα ἀτομα, ποὺ ἀπ' αὐτά 2503 εἶναι Ρῶσοι καὶ 350 ιθαγενεῖς. 'Άλλες ἀποστολές, δύπος π.χ. τοῦ Γιακούτσκ, τοῦ Γενισéϊκ, τοῦ Τομπόλσκ κλπ. περιλαμβάνουν ἐκτάσεις 19000 μὲ τὸ ἐμβαδὸν τῆς Γερμανίας ἡ μία, μὲ τὸ ἐμβαδὸν τῆς Γαλλίας ἡ δλλη κ.ο.κ. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράξενο πῶς ἡ σφαίρα δραστηριότητος τοῦ καθενὸς ἱεραποστόλου ἐκτείνεται σὲ χιλιάδες θέρστια καὶ πῶς χρείζονται δλόκληροι μῆνες γιὰ νὰ τὴν διατρέξῃ. Στὴν μητροπολιτικὴ περιφέρεια τοῦ Γενισéϊκ, ποὺ χωρίζεται μὲ 65 χωριὰ νομάδων σκορπισμένα σὲ μιὰ ἔκτασι πάνω ἀπὸ 3000 τετραγ. θέρστια, οἱ ἱεραπόστολοι δὲν μποροῦν νὰ κάνουν τὸ γῦρο τῶν ἐνοριῶν σὲ λιγώτερο ἀπὸ τρεῖς μῆνες. 'Απὸ τὶς ἀναφορές προκύπτει πῶς μέσα σ' ἔνα μόνο χρόνο, ἔνας ἀπ' τοὺς ἱεραποστόλους χρειάσθηκε νὰ ταξιδέψῃ 1000 θέρστια, δλλος 3000, τρίτος 5000 κι' ἔνας τέταρτος δὲ δλόκληρες χιλιάδες θέρστια. Στὴ μητροπολιτικὴ περιφέρεια τοῦ Τομπόλσκ, τὸ ἔργο τῶν ἱεραποστόλων γιὰ τὴ διαφώτισι τῶν Σαμογιέντε καὶ τῶν 'Οστιαν στοὺς θόρειους βαλτότοπους καὶ στὶς τοῦντρες τῶν ἀκτῶν τοῦ Παγαωμένου 'Ωκεανοῦ, διεξάγεται

* Γιὰ τοὺς δύο πρώτους ίδε τεῦχος 30-31, σελ. 47-48.

σχεδὸν ἀποκλειστικὰ μὲ ταξίδια στὸν ποταμὸν "Ομπι", ὅποι κατασκήνωσι σὲ κατασκήνωσι τῶν νομαδικῶν φυλῶν. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Τσουκότσκ ἔχει 4 εἰδικούς περιοδεύοντες Ἱερεῖς γιὰ τὴ διαφώτισι τῶν Τούγκους, Λαμούτ, Οὐκαγκίρ καὶ ἄλλων ίθαγενῶν. Στά 1897, ἔνας ἀπ' αὐτοὺς ταξίδεψε 2465 βέρστια κι' ἔνας ἀλλος 2148, περνῶντας στὸ ὑπαίθρο 18 νύχτες μὲ θερμοκρασίες 40—50 βαθμῶν Ρεωμύρου. Στά 1898, ἔνας ἀπ' αὐτοὺς κάλυψε ἀπόστασι 1000 βέρστιῶν καὶ 225 Τούγκους, βάπτισε 87 βρέφη, εὐλόγησε 15 γάμους καὶ ἔκανε 24 κηδεῖες. Ἀλλος, ταξίδευοντας σὲ μιὰ συνολικὴ ἀπόστασι 1300 βέρστιῶν, ἀναγκάστηκε νὰ διασχίσῃ ἀκατοίκητες περιοχὲς 60 ὡς 100 βέρστιων καὶ νὰ περάσῃ πολλὲς νύχτες στὸ ὑπαίθρο μὲ τὴν πιὸ τουχτερὴ παγωνιά. Ἀλλος πάλι ταξίδεψε 1270 βέρστια, κι' ἔνας τέταρτος 3500 βέρστια, καὶ στὴ διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ, του κοινώησε 652 ἀτομα /30 ἀπ' αὐτοὺς ήταν λεπτοί/, βάπτισε 60 βρέφη, εὐλόγησε 13 γάμους καὶ 28 κηδεῖες /ἀνάμεσα σ' αὐτές 2 λεπρῶν/. Στὴν ἔκθεσι τῆς Ὁρθόδοξης Ἱεραποστολικῆς Ἐταιρείας γιὰ τὸ ἔτος 1899 ἀναφέρεται μὲ λεπτομέρειες πῶς 2 Ἱεραπόστολοι μὲ 3 δόδηγούς, ἔχοντας μαζὶ τους 38 σκύλους καὶ προμήθειες γιὰ 25 μέρες, χάθηκαν καὶ περιπλανήθηκαν μέσα στὶς ἀπέραντες ἐκτάσεις τοῦ Τσουκότσκ ἀπὸ τὶς 28 Ὀκτωβρίου 1898 μέχρι τὶς 7 Ἰανουαρίου 1899, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ ἀφανιστοῦν ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ τὸ κρῦο. Ἀπὸ τοὺς 38 σκύλους, οἱ 32 ψόφησαν δὲν ἔνας μετά τὸν ἄλλο, καὶ χρησίμεψαν γιὰ τροφὴ τῶν ζωντανῶν. "Οσο γιὰ τοὺς Ἱεραπόστολους καὶ τοὺς δόδηγούς, αὐτοὶ τρέφονταν μὲ τὴν ἐσωτερικὴ φλούδα δέντρων, ποὺ ἀφοῦ τῆς ἀφαιροῦσαν τὴν ἔξωτερικὴ φλούδα, τὴν ἀνακάτευαν μὲ χρησιμοποιημένα φύλλα τσαγιού καὶ τὴν ἔκαναν ἔνα εἶδος πληγοῦρι, ἥ ἀκόμη μὲ τὰ λουριά τῶν ἐλκύθρων ψιλοκομμένα καὶ μουσκεμένα στὸ νερὸν μαζὶ μὲ τὰ κατακάθια τῆς τσαγιέρας. Ἀλλη ἀκόμη τροφὴ τους ήταν ἔρες ἵνες ἀπὸ νεῦρα ταράνδων, ποὺ εἶναι πάντα ἀπαραίτητο στοιχεῖο κάθε ταξιδιωτικοῦ ἔξοπλισμοῦ στὴ Σιβηρία. Τὶς τέσσερις τελευταῖς μέρες δὲν είχαν πιὰ ἀπολύτως τίποτα νὰ φάνε. Σώθηκαν ἀπὸ ἔνα πραγματικὸ θαῦμα, ἀνακαλύπτοντας στὶς 5 Ἰανουαρίου τὰ σχεδὸν ἀδιόρατα ἔχνη ἐνὸς μονοπατιοῦ μέσα στὸ χιόνι, ποὺ τοὺς ὠδήγησε ὑστερα ἀπὸ δυὸ μερόνυχτα σ' ἔνα καταυλισμὸν Λαμούτ. Ἡ τεράστια ἔκτασι τῆς Σιβηρίας μαζὶ μὲ τὸν νομαδικὸ τρόπο ζωῆς πολλῶν ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς, ἀναγκάζει συχνὰ τὸν Ἱεραπόστολο νὰ κυνηγᾷ κυριολεκτικὰ τοὺς ίθαγενεῖς παρακολουθῶντας τὰ ἔχνη τους πάνω στὸ χιόνι, καὶ νὰ ὑπομένῃ τὴν πιὸ φρικῆ πεῖνα καὶ τὸ φοβερώτερο κρῦο, πολλὲς φορές μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ίκανοποιήσῃ τὶς θρησκευτικὲς ἀνάγκες ἔκεινων ποὺ ἔχουν κιόλας δεχθῆ τὸν Χριστιανισμό.

2) Ἡ μεγάλη ποικιλία γλώσσων καὶ φυλῶν τῶν ίθαγενῶν, κι' ἀκόμη ἥ μεγάλη δυσκολία νὰ μαθευτοῦν οἱ γλώσσες τους. Στὴν περιοχὴ τοῦ Γενισέσκ, γιὰ παράδειγμα, οἱ Τάταροι εἶναι χωρισμένοι σ' ἔνα πλήθος φυλές, τόσο πολλὲς ποὺ σὲ κάθε σχεδὸν ἐνορία ὑπάρχουν 2, 3 ἥ καὶ περισσότερες, μὲ διαφορετικὴ γλώσσα καὶ διαφορετικὸ τρόπο ζωῆς. Στὴν περιφέρεια τοῦ Γιακούτσκ, ἔξι αἵτας τῆς διαφορετικῆς γλώσσας τῶν δύο σπουδαιοτέρων ίθνοτήτων, μιὰ ἀποστολὴ χωρίστηκε σὲ δυὸ τμήματα, τοῦ κυρίως Γιακούτσκ καὶ τοῦ Τσουκότσκ. Ἡ ἀποστολὴ τῆς Καμτσάτκα ἔχει κιόλας ἀρχίσει νὰ διαιρῆται σὲ τρία τμήματα ἀντίστοιχα πρὸς τὶς κυρίως φυλές, τῶν Γκόλντ, Γκίλιας καὶ Κορέας. Ἡ ἀποστολὴ τῆς Σταυροπόλεως, ἀν καὶ ἰδρύθηκε μόλις τὸ 1894, ἀντιμετωπίζει κι' αὐτὴ τὴ διαιρεσί της σὲ τρία τμήματα, ἀνάλογα μὲ τὶς τρεῖς ἰθνότητες ποὺ τὴν ἀπασχολοῦν: τοὺς Καλμούκ,

τοὺς Τρούγκμιαν καὶ τοὺς Ὄρεσίθιους. Εἶναι, λοιπόν, εὔκολο ν' ἀντιληφθοῦμε πῶς μὲ τέτοια ποικιλία γλώσσων καὶ φυλῶν, οἱ Ἱεραπόστολοι δυσκολεύονται νὰ μάθουν τὶς τοπικὲς διαλέκτους, καὶ πῶς δὲν εἶναι παράξενο ὅτι π.χ. στὴν ἀποστολὴ τοῦ Ἰρκούτσκ μόνο 6 ἀπὸ τοὺς 64 ποὺ ὑπηρετοῦν ἔκει ἔρουν σήμερα τὴ γλώσσα τῶν Μπούριατ. Ἡ ἐκμάθησι τῶν τοπικῶν γλώσσων παρουσιάζει κάποτε ἀπίστευτες δυσκολίες γιὰ τοὺς νεοφερμένους. Καλὰ ἀνὴν ἡ γλώσσα ἔχη κιόλας μελετηθῆ κι' ἀνὴν ὑπάρχῃ γραμματικὴ καὶ λεξικὸ γιὰ νὰ θοηθῆσῃ τὸ σπουδαστή. Ἡ ἀληθεῖα ὅμως εἶναι πῶς πάντας ἔλαχιστες ἀπὸ τὶς γλώσσες αὐτές ἔχουν μελετηθῆ. Πολλὲς ἔξειτάνται τώρα, κι' ἀκόμη δὲν ὑπάρχουν σχετικά θιβλία, ἐνῶ ἡ μελέτη ἄλλων δὲν ἔχει κάνει ἀρχίσει. Οἱ τελευταῖς αὐτές ὅχι μόνο δὲν ἔχουν γραπτὴ γλώσσα, μά τοὺς λείπουν δλότελα οἱ ἀλφαριθμικοὶ χαρακτῆρες. Εἶναι λοιπὸν παρηγορητικὸ ποὺ διατάξουμε στὶς ἐκθέσεις δτὶ οἱ Ἱεραπόστολοι φωτίζουν τὴ σκοτεινὴ αὐτὴ σφάρα. Στὴν ἀποστολὴ τοῦ Τομπόλσκ, ἔνας Ἱερέας ἔφτιαξε πρόσφατα ἀλφάρθητο γιὰ τὴ γλώσσα Σαμογιέντε καὶ μετέφρασε τὶς πιὸ ἀπαραίτητες προσευχές, ἐνῶ ἔνας ἄλλος Ἱερέας ὅχι μόνο μετέφρασε τὶς κυριώτερες προσευχές μά καὶ πέντε δλόκληρα κεφάλαια ἀπὸ τὸ κατά Ματθαῖον Εὐαγγέλιο στὶς γλώσσες Σαμογέντε καὶ "Οστιακ. "Οτι οἱ γλώσσες πολλῶν ἀπὸ τοὺς ίθαγενεῖς ποὺ δρίσκονται μέσα στὴ Ρωσικὴ ἐπικράτεια εἶναι τραχείες καὶ πρωτόγονες εἶναι θέσαια γνωστὸ σὲ κάθε σπουδασμένο ὄνθρωπο, ἀλλὰ ἥ ἔκτασι τῆς φτώχειας τους ἀπὸ τὸ λειτουργικὸ σχεδὸν ἀδιανόητη γιὰ τὸν ίθαγενέν. Δὲν ἔχουν λέξεις γιὰ νὰ ἐκφράσουν ὅχι πιὸ ἥθικες ἔννοιες μά οὕτε καὶ ὄλικὲς ἔννοιες, ἀφοῦ τοὺς λείπουν τὰ ἀντίστοιχα ὄλικὰ ἀντικείμενα. Γιὰ παράδειγμα, οἱ ίθαγενεῖς δὲν είγαν τὴ λέξι "ψωμί" ὡσπου οἱ Ρώσοι τους ἔμαθαν νὰ τρώγουν ψωμί, κι' ἔτι μαζὶ μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ψωμιοῦ δημιουργήθηκε καὶ ἥ λέξι. Δὲν ἔχουν τὴ λέξι «φρούτα» γιατὶ κάτω ἀπὸ τοὺς οὐρανούς τους δὲν ἀναπτύσσονται φρούτα, δὲν ὑπάρχουν οὕτε κάνεις μηλιές, τί λοιπὸν θὰ ὀνόμαζε ὁ ίθαγενής μ' αὐτὸ τὸ δόνομα;

"Ἔχουν βασάνουρα κι' ἄγρια μοῦρα τοῦ θουνοῦ, μά αὐτὰ εἶναι μοῦρα, ὅχι φρούτα. Δὲν ὑπάρχουν λέξεις δπως «φιδι» ή «περιστέρι», γιατὶ τέτοια ζῶα δὲν ὑπῆρχαν ποτὲ σ' αὐτὴ τὴ χώρα. Τὸ ούσιαστικὸ «ἄγρια» καὶ τὸ ρήμα «ἄγρια» λείπουν, καὶ ἥ πιὸ κοντινὴ ἔννοια ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ θρῇ εἶναι «συμπονῶ». Ἀκόμη δὲν ὑπάρχουν λέξεις δπως «σῶμα», «κρίσι», «τιμωρία», κι' ἀμέτρητες ἄλλες. Γι' αὐτὸ τὸ «τὸν ἄρτον τὸν ἔπιούσιον» τῆς Κυριακῆς προσευχῆς γίνεται στὴ γλώσσα τῶν ίθαγενῶν «τὴν ἀπαραίτητη τροφὴ μας», τὸ «Κύριε ἐλέησον» γίνεται «Κύριε, συμπόνεσέ μας», «δ Θεὸς ἀγαπᾶ τὸν ὄνθρωπο» μεταφράζεται μὲ τὸ «δ Θεὸς συμπονεῖ τὸν ὄνθρωπο», «ἄγαπατε ἀλλήλους» γίνεται «νὰ συμπονάτε δ ἔνας τὸν ἄλλον», «γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ δφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί» γίνεται «νὰ είσαστε σοφοί σὰν τὶς ἔρμινες κι' ἀπλοῖ σὰν τὰ φαλαίνακια», κ.ο.κ. "Ο ἀείμνηστος Ἐπίσκοπος Γιακούτσκ καὶ Βιλουΐσκ Διονύσιος, ποὺ ήταν τέλειος γνώστης τῆς γλώσσας τῶν Γιακούτ, διηγήθηκε σ' ἔνα φιλο μου, ἔνα "Αγγελο, πῶς γιὰ πολὺ καιρό προσπάθησε μάταια νὰ θρῇ τὴ λέξι «σῶμα» σ' αὐτὴ τὴ γλώσσα γιὰ νὰ μεταφράσῃ τὸ «λάβετε, φάγετε, τοῦτο μου ἔστι τὸ σῶμα» τῆς Θείας Εύχαριστίας. "Εκτὸς ἀπὸ τὴ λέξι «κρέας», οἱ Γιακούτ δὲν ἔχουν ἄλλη ἔκφρασι ποὺ ν' ἀποδίδῃ τὶς ἔννοιες «σῶμα» καὶ

(ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ ΔΕΝ ΥΤΤΑΡΧΟΥΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)

«σάρκα». Δέν μποροῦσε νὰ κάνῃ τίποτ' ἄλλο παρά νὰ εἰσαγάγῃ στὴ γλώσσα τῶν Γιακούτ τὴ ρωσικὴ λέξι «TEL.O» (σῶμα). Σ' ὅλα αὐτὰ προστίθεται καὶ ἡ δυσκολία τῆς προφορᾶς, που ὁ Ρώσος συγγραφέας Γκοντσάρωφ περιέγραψε μὲ τὸν παρακάτω παραστατικὸ τρόπο: «Μέ τι μπορεῖ κανεὶς νὰ παραθάλλῃ αὐτοὺς τοὺς φθόγγους, που ἡ προφορά τους ἀπαιτεῖ τὴ συμμετοχὴ ὅχι μόνο τοῦ λάρυγγα, τῆς γλώσσας, τῶν δοντῶν, τῶν παρειῶν, μᾶς ὅπου ἀκόμη καὶ τὰ φρύδια, καὶ οἱ γραμμές τοῦ μετώπου καὶ, θάλεγε κανεὶς, ἀκόμη καὶ τὰ μαλλιά παίζουν ρόλο; Καὶ τὶ γραμματικὴ!» ἀναφωνεῖ παρακάτω: «Ἐδῶ οἱ πτωτικές καταλήξεις μπαίνουν πρὶν ἀπὸ τὶς λέξεις, ἐκεὶ ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία ἀκολουθεῖ τὸ οὐσιαστικὸ καὶ ἐνώνεται μ' ἀυτὸ κ.ο.κ.».

3) Ἡ φαντατικὴ προπαγάνδα τοῦ Μωαμεθανισμοῦ σ' ὀλόκληρη τὴν Ἀνατολικὴ Εὐρωπαϊκὴ Ρωσία καὶ στὰ δυτικὰ σύνορα τῆς Σιβηρίας, καὶ τοῦ Λαμαϊσμοῦ που δρᾶ στὶς ἀνατολικὲς περιφέρειες τῆς Σιβηρίας. Τὸν πρώτο τὸν ἀναφέραμε πρὶν, καὶ γιὰ νὰ δώσωμε μιὰ ἰδέα τοῦ τελευταίου φθάνει νὰ πούμε πῶς σχεδὸν ὀλόκληρη ἡ Σιβηρία, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ Βαϊκάλη καὶ φθάνοντας στὸ κατώτερο τμῆμα τοῦ Ἀμούρ, εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἔνα τεράστιο πλῆθος ἐπισήμων καὶ ἀνεπισήμων Λάμα. Σὲ μιὰ μόνο περιοχὴ τῆς Ἀποστολῆς τῆς Τρανσαϊκάλης, φθάνουν τὶς 18.000, καὶ ὀλόκληρη ἡ σκοτεινὴ μάζα τοῦ ἐπιτοπίου εἰδωλολατρικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ὑποταγμένη σ' αὐτοὺς ἀπὸ θρησκευτικὴ ἀποψι. «Ἄλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ὅλο. Καθὼς διαθέτουν μιὰ ἐνότητα δργανώσεως κι' εἶναι ἐμποτισμένοι ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐνότητος ἀπὸ κάθε ἀποψι, κρατοῦν στὰ χέρια τους ὅχι μόνο τοὺς εἰδωλολάτρες θιαγενεῖς, μὰ καὶ τοὺς ὅρχηγούς των, ποὺ κι' αὐτοὶ εἶναι θιαγενεῖς καὶ εἰδωλολάτρες, καὶ ποὺ εἶναι τὰ δργανα τῆς διοικήσεως. Παραθούμενα καὶ καθοδηγούμενα ἀπὸ τοὺς Λάμα, τὰ ἀμαθῆ αὐτὰ δργανα τῆς ἔξουσίας, ἐνεργοῦν διαρκῶς ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ σ' αὐτὰ δφείλονται δλες οἱ δυσκολίες καὶ οἱ καταπιέσεις τῶν Χριστιανῶν, ποὺ συχνὰ παίρνουν τὸ χαρακτῆρα ἀληθινοῦ διωγμοῦ.

4) Ὁ ἀνεπαρκής ἀριθμὸς σταθμῶν, ἐκκλησιῶν καὶ ιεραποστόλων. Εἶναι εὔκολο νὰ πεισθῇ κανεὶς γι' αὐτὴ τὴν ἀνεπάρκεια ρίχνοντας μιὰ σύντομη ματιά στοὺς δύο πρώτους πίνακες. «Ἡ Ἐλλειψι ἀρκετῶν σταθμῶν εἶναι αἰσθητὴ παντοῦ, ἀκόμη καὶ στὴν πιὸ καλὰ ὀργανωμένη ἀποστολή, αὐτὴν τοῦ Ἀλτάι, ὅπου ὑπάρχει τώρα ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ν' ἀνοίξουν δκτῶ ἐντελῶς νέοι σταθμοὶ, ὥστε ὀλόκληρη ἡ περιφέρεια νὰ ὑφίσταται κανονικὰ τὴν ἐπιρροὴ τοῦ ιεραποστολικοῦ ἔργου.» Αν δὲν καλυφθῇ ἡ ἀνάγκη αὐτῆ, τοῦτο θὰ δφείλεται στὶς περισσότερες περιπτώσεις στὴν Ἐλλειψι ύλικων πόρων. «Ἡ Ἐλλειψι ἐκκλησιῶν στὴ Σιβηρία, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν τεράστια γεωγραφικὴ ἔκτασι τῆς περιοχῆς καὶ τὴ νομαδικὴ ζωὴ τῶν ἐντοπίων, ἔχει συντελέσει ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς βαπτισμένους θιαγενεῖς σὲ κείνα τὰ μέρη νὰ μὴν ἔχουν παρακολουθῆσει ποτὲ τὴ Θεία Λειτουργία. Εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ κοινωνοῦν μόνο κι' ἀποκλειστικὰ μὲ τὴν διατρημένη Ἀγία Μετάλλη. Στὰ δόρεια σύνορα τῆς Σιβηρίας ἡ Ἐλλειψι ἐκκλησιῶν εἶναι τόσο μεγάλη, καὶ εἶναι τόσο δύσκολο νὰ ἀντιμετωπισθῇ, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ προθλέψῃ κανεὶς πῶς καὶ πότε θὰ συμπληρωθῇ.» Οσο γιὰ τὴν Ἐλλειψι ἀρκετῶν ιεραποστόλων, ἡ Ἐλλειψι αὐτὴ εἶναι τόσο μεγάλη σὲ μερικὲς ιεραποστολές, ποὺ ἀκόμη καὶ οἱ ἐπίσημοι ιεραποστολικοὶ σταθμοὶ μένουν κάποτε ἄδειοι γιὰ μεγάλα χρονικὰ διαστήματα. «Ἔτσι, μόνο στὶς ἀποστολές τῆς Καμτσάτκα, ὑπάρχουν σήμερα ἐπτὰ κενοὶ σταθμοί.» Ισως οἱ ἀποστολές τῆς Σιβηρίας πάσχουν περισσότερο ἀπὸ δλες τὶς ἀλλες σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα. Στὴ Σι-

θηρία, δπως μαρτυρεῖ ἡ ιστορία, ἔξ αἰτίας τῶν ἔξαιρετικὰ μεγάλων ἀποστάσεων καὶ τῶν ἀραιῶν ἔγκαταστάσεων τῶν Ρώσων ἀποίκων ἀπὸ τὸ ἔνα μέρος, καὶ ἔξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως κληρικῶν ἀπὸ τὸ ἄλλο, τὸ ἔργο τοῦ ιεραποστόλου καὶ τοῦ ἔφημερίου συνδυάζεται καὶ οἱ δυὸ ἀρμοδιότητες συγχέονται — πρᾶγμα ποὺ συμβαίνει καὶ σήμερα. Στὴν Τρανσαϊκάλη ἐκδηλώνεται τὸ παράπονο, πῶς ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ ιεραποστολικὸ ἔργο. Ἀπὸ τὸ Ἀλτάι πάλι παραπονοῦνται πῶς ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ιερεῖς ἀνάμεσα στὸν γοργά αὐξανόμενο πληθυσμὸ τῶν Ρώσων ἀποίκων, οἱ ιεραποστόλοι υποχρέωνται νὰ ἔκτελοῦν καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ιερέως. Ἡ Σιβηρία, σὰν συγκριτικὰ νέα κι' ἀκόμη σχετικὰ ἀνοργάνωτη χώρα, εἶναι γεμάτη ἀντιθέσεις, ποὺ μόνο ὁ χρόνος θὰ μπορέσῃ νὰ ἔξομαλύῃ, καὶ πάλι ὅχι ἀπόλυτα.

5) Ὁ ἀνεπαρκής ἀριθμὸς τῶν σχολείων. Αὕτο εἶναι ίσως τὸ πιὸ σπουδαῖο ἀπ' ὅλα, καὶ τοῦτο γιὰ τὸν ἔνδικ λόγο: «Ολόκληρη ἡ ιστορία τῶν ρωσικῶν ιεραποστολῶν δὲν εἶναι στὴν πραγματικότητα παρὰ η ιστορία τῆς Χριστιανικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν θιαγενῶν τῆς Ρωσίας. Αὕτη εἶναι η γνώμη ἐνὸς μεγάλου Ρώσου πολιτικοῦ καὶ ἔμπειρογνώμονος στὰ θέματα τῆς Ρωσικῆς ιστορίας, τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας, τῆς Ρωσικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τοῦ Ρωσικοῦ ιεραποστολικοῦ ἔργου — τοῦ κ. Κ.Π. Πομπεντόνοστεφ, κι' αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ στὰ είκοσι χρόνια ποὺ ὁ ίδιος διετέλεσε Ἀρχιεπίπροπος τῆς ιερᾶς Συνόδου, κατηύθυνε δλες τὶς προσπάθειές του πρὸς τὴ διατήρησι καὶ τὴν ἀνάπτυξι τῆς κινήσεως τοῦ Καζάν. Ἡ ιστορία τῆς Χριστιανικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν θιαγενῶν ποὺ δρίσκονται μέσα στὴ Ρωσικὴ ἐπικράτεια, δὲν ἔχει ἀκόμη γραφῆ. «Οταν δικαὶως γραφῇ — γιὰ νὰ ἐπαναλάβωμε τὰ λόγια τοῦ κ. Κ.Π. Πομπεντόνοστεφ, «θὰ φανῇ μὲ πόση ἀπλότητα καὶ μὲ πόση ἀγάπη γιὰ τοὺς θιαγενεῖς, ἀλλὰ καὶ μὲ πόση σοφία, οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἀνδρες (ἐννοεῖ τὸν Στέφανο τοῦ Πέρμ, τὸν Τρύφωνα τοῦ Πετρένσκ, τὸν Γκούριο καὶ τὸν Βαρσονόφιο τοῦ Καζάν, καθὼς καὶ τὸν Ἰννοκέντιο τῆς Καμτσάτκα, τὸν Μακάριο τοῦ Ἀλτάι, τὸν Διονύσιο τοῦ Γιακούτσκ, καὶ τὸν Ν.Τ.Ιλμίνσκο) ἐπετέλεσαν τὸ ἔργο τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν ἐπινόησι τοῦ ἀλφαρήτου, μὲ τὴ δρόση τοῦ δόπιον προσπάθησαν νὰ εἰσαγάγουν τὸ φῶς τῆς πίστεως καὶ τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ στὴν μητρικὴ γλώσσα τῶν θιαγενῶν, κι' ἀπὸ κεῖτον νοῦ καὶ στὴν καρδιά τους». Πολλά, πάρα πολλὰ ἔχουν ἤδη γίνει στὴ Ρωσία γιὰ τὴν διαφώτιση τῶν θιαγενῶν, ἀλλὰ πολὺ περισσότερα μένουν νὰ γίνουν. Στὴν περιφέρεια τοῦ Γενιούεΐσκ, γιὰ τὴν θιαγενὴ πληθυσμὸ 300.000 ψυχῶν, ύπάρχουν μόνο 12 ιεραποστολικὰ σχολεία. Στὴν περιφέρεια τοῦ Κίργικς, γιὰ πληθυσμὸ 831.000 ἀτόμων, ύπάρχουν δλα — δλα ἐννέα σχολεῖα, ἐνῶ σ' ὁλόκληρη τὴν ιεραποστολὴ τοῦ Τομπόλσκ λειτουργεῖ ἔνα μοναδικό. «Ἡ κατάστασι αὐτὴ τῶν πραγμάτων σίγουρα δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ φυσιολογική. Δὲν πρέπει δικαὶως νὰ λησμονοῦμε, πῶς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζήτηματα στὴν ἀνατολικὴ ζώνη τῆς Εύρωπαϊκῆς Ρωσίας καὶ στὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Σιβηρίας, ἀντικειμενικούς συχνὰ ἔχουν δλυτοῦ πρόθλημα: Γιὰ νὰ διδαχθοῦν τὰ παιδιά ἀνάγνωσι καὶ γραφή, πρέπει νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τοὺς νομάδες γονεῖς των, καὶ νὰ μπούν ἐσωτερικά σὲ σχολεῖα, ὅπου θὰ τοὺς παρέχωνται δλα τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ ζωὴ. Αὕτὸ καὶ γίνεται, δπου εἶναι δυνατό, ἀλλὰ εἶναι δυνατό μόνον δταν ύπάρχουν τὰ ύλικα μέσα, καὶ δταν οἱ γονεῖς δώσουν τὴν συγκατάθεσί τους. Ἄλλα οἱ νομάδες γονεῖς πολὺ συχνὰ δὲν συμπαθοῦν τὰ σχολεῖα, καὶ δὲν τὰ συμπαθοῦν γιατί ἐκεῖ τὰ παιδιά τους ξεσυνηθίζουν τὴν περιπλα-

νητική ζωή τῶν πατεράδων καὶ τῶν παπούδων τους. "Ισως στὸ μέλλον νὰ δρεθῇ δὲ εἰδικός τύπος σχολείου που θὰ ταιριάζῃ στοὺς νομάδες τῆς Σιθηρίας, πρὸς τὸ παρὸν δύμας δὲν ὑπάρχει. Μὲ ἄλλα λόγια, τὰ σχολεῖα τοῦ σημερινοῦ τύπου εἶναι χρήσιμα μόνο γιὰ τοὺς θιαγενεῖς που ἔχουν ἐγκατασταθῆ κι' ἔχουν ἐγκαταλείψει τὴν νομαδική ζωή, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὄλλο μέρος τὸ σχολεῖο εἶναι τὸ καλύτερο μέσο γιὰ νὰ ἐνσταλάξῃ μέσα τους τὶς ἀρχές τῆς ἐγκαταστάσεως σὲ μόνιμες κατοικίες.

6) Ἡ ἀνεπάρκεια τῶν ύλικῶν μέσων. Μ' δλο ποὺ ἡ Ὀρθόδοξη Ἱεραποστολικὴ Ἐταιρία κάνει δὲ τι μπορεῖ γιὰ νὰ ἀναζητήσῃ, νὰ αὐξήσῃ καὶ νὰ ἔξασφαλίσῃ πόρους, καθὼς καὶ νὰ τοὺς κατανείμῃ ἀνάλογα μὲ τὶς ἀνάγκες τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης Ἀποστολῆς, δλες σχεδὸν οἱ Ἀποστολές δυσκολεύονται νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀκόμη καὶ τὶς πιὸ ἐπείγουσες ἀνάγκες. Γιὰ νὰ δώσωμε μιὰ λίδεα τῶν σχετικὰ περιωρισμένων μέσων, μὲ τὰ ὄποια ζοῦν οἱ Ρωσικὲς Ἱεραποστολές, παραθέτομε ἔνα πίνακα ποὺ δείχνει τὰ χρηματικὰ ποσά ποὺ διατέθηκαν γι' αὐτές μέσα στὸ ἔτος 1899.

'Αποστολές, ὅπου τὸ κύριο πρόβλημα είναι τὰ σχολεῖα

Κχέλν	£ 2218	'Αλταΐ	£ 3240
Βιάτκα	1250	Κίργικ	1912
'Αρχάγγελος	158	Γιενιζέλη	716
Σιμπίρικ	411	Τσεμπλάκ	768
Σιμέρικ	821	Γιακούτσκ	127
Σιρετόφ	538	'Ιρκούτσκ	2806
Οῦφ	744	Τρενσοχίκαλη	2915
Σύνολο	£ 6140	Καμτσάτκα	2373
Σύνολο	£ 14862		

'Αποστολές κατὰ τὸ πρότυπο τ. Σιθηρίας

'Αστραχάν	£ 2099
Σταυροπόλ.	60
Πέρμ	80
"Ορεμπουργκ	1371
Αίκατερλιγκπ.	347
Ριζάν	1036
Σύνολο	£ 4993

"Ετσι, οἱ τρεῖς μαζὶ διμάδες Ἱεραποστολῶν πῆραν στὸ ἔτος 1899 συνολικά £ 25.995. "Αν προσθέσωμε τὶς £ 2584 ποὺ ἔσταλησαν μέσα στὸν ἴδιο χρόνο στὴν Ὀρθόδοξη Ἱεραποστολὴ τῆς Ἀπονίας, ἔχομε ἔνα γενικὸ σύνολο £ 28.579. Αὐτὸς εἶναι τὸ ἔτησιο ποσὸν ποὺ ξοδεύει τώρα ἡ Ὀρθόδοξη Ἱεραποστολικὴ Ἐταιρία γιὰ δλες τὶς Ρωσικές Ἀποστολές. Παρὰ τὴν σχετικὴ φθήνια τῆς ζωῆς στὴ Ρωσία, εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν ἀναγνωρίσωμε πῶς τὸ ποσὸν αὐτὸ δὲν φθάνει γιὰ νὰ καλύψῃ τὶς καθημερινὲς ἀνάγκες τῶν Ρωσικῶν Ἱεραποστολῶν.

Παρ' δλες τὶς δυσκολίες ποὺ ἀπαριθμήσαμε, οἱ Ρωσικὲς Ἱεραποστολές δούλεψαν πολὺ καὶ οσθαρά γιὰ τὴν διαφώτισ τῶν θιαγενῶν. Φυλές ξέχωρες ἀρχίζουν τώρα νὰ ἔξομοιώνωνται ἀπὸ θρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ ἀποψί, καὶ ἡ πρόδοσ τῆς ἀφομοιώσεως κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι κανονικὰ ὡργανωμένων Ἀποστολῶν, ὑπόσχεται νὰ εἶναι γοργότερη καὶ πιὸ καρποφόρα στὸ μέλλον. "Οπως κι' ἀν εἶναι, οἱ Ρῶσοι Ἱεραπόστολοι ἔχουν ἀκόμη νὰ προσηλυτίσουν στὸ Χριστιανισμὸ χιλιάδες εἰδωλολάτρες κι' δλόκληρα ἐκατομμύ-

ρια Μωαμεθανούς καὶ Ἐθραίους. Τελευταῖα, δημοσιεύθηκε στὴν Πετρούπολι ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Στατιστικὴ Ἐπιτροπὴ «Ἡ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Αὐτοκρατορίας σύμφωνα μὲ τὶς κυριώτερες θρησκείες, μὲ βάσι τὶς πληροφορίες ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴν πρώτη γενικὴ ἀπογραφὴ τοῦ 1897», ποὺ δείχνει δτὶ τὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας στὸ παραπάνω ἔτος ήταν 128.188.627 ἀτομα, κατανεμόμενα ως ἔξης:

'Ορθόδοξοι	89.606.106	ζτομικ	ἡ 69,90%
Μωαμεθανοί	13.889.421	»	10,83%
Ρωμαιοκαθολικοί	11.420.227	»	8,91%
Δικαστικούρομενοι	6.213.237	»	4,85%
'Ἐθραίοι	5.189.401	»	4,05%
"Αλλοι Χριστιανοί (σχεδὸν ἀποκλειστικά Ἀρμένιοι - Γρηγοριανοί)	1.224.032	»	0,96%
"Αλλοι μὴ Χριστιανοί	645.503	»	0,50%
Σύνολο	128.188.627	»	100,00%

Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ μαρτυροῦν καλύτερα ἀπὸ κάθε τι ὄλλο πόσο μεγάλο εἶναι τὸ ἔργο ποὺ ἔχουν ἀκόμη μπροστά τους οἱ Ρωσικὲς Ἱεραποστολές γιὰ τὸ μέλλον.

Στὰ τελευταῖα δέκα χρόνια, δυὸ σημαντικοὶ παράγοντες ἥρθαν σὲ διηθειά τους: ὁ σιδηρόδρομος τῆς Σιθηρίας, καὶ δὲ εποικισμὸς τῆς Σιθηρίας ἀπὸ τὶς δεκάδες ἢ ἀκόμη ἐκατοντάδες χιλιάδες Ρώσους ποὺ ἔρχονται κάθε χρόνο νὰ ἐγκατασταθοῦν στὴ νέα αὐτὴ χώρα. Ἡ ἐποίκισι αὐτὴ ὑπόσχεται νὰ δημιουργήσῃ στὴ Σιθηρία ἐντονώτερη πολιτικὴ καὶ δημόσια ζωή. Οἱ καρποὶ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐποίκων ἔχουν κιόλας ἀρχίσει νὰ γίνωνται αἰσθητοί. Στὴν Πετρούπολι, κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τῆς Α.Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος, ίδρυθηκε εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ μὲ τὴν δονομασία «Ἐπιτροπὴ Ἀνεγέρσεως Ναῶν καὶ Σχολείων στὴν περιοχὴ τοῦ σιθηρικοῦ σιδηροδρόμου διὰ πόρων τοῦ ταμείου τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Τρίτου». Μὲ τὴν συνεργασία τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς, κτίσθηκαν μέσα σὲ λιγότερο ἀπὸ 10 χρόνια 162 νέες ἐκκλησίες καὶ 105 νέα σχολεῖα. Εἶναι ἀλήθεια πῶς τόσο οἱ ἐκκλησίες δοσο καὶ τὰ σχολεῖα ίδρυθηκαν κατὰ μῆκος τῆς νέας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ποὺ συχνὰ διασχίζει ἔρημες περιοχές, περιοχές δημοσιεύονται τώρα οἱ νέοι Ρῶσοι ἐποίκοι. Παρ' ὅλα αὐτά, αὐτὴ καὶ μόνο ἡ ἰδρυση τους, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔχῃ εὐεργετικὴ ἀντανακλασι πάνω στὸν διαθέτεις τῆς Σιθηρίας, καὶ νὰ δώσῃ νέα ὕθησι στὶς θρησκευτικὲς προσπάθειες τῶν ιεραπόστολων τῆς Σιθηρίας. Γιὰ τοὺς πρώτους διευκολύνεται ἔτοι κι' ἐνισχύεται ἡ ἀφομοιώση τοῦ Ρωσικοῦ πολιτισμοῦ, ἐνῶ στοὺς δεύτερους ἔξασφαλίζονται πιὸ ἀποτελεσματικά μέσα, ώστε νὰ ἐπιδράσουν ἀπὸ θρησκευτικὴ ἀποψὶ πάνω στοὺς θιαγενεῖς.

**'Αρχιμ. EUGENE SMIRNOFF
τ. ἐφημέριος τῆς Ρωσικῆς Πρεσβείας τοῦ Λονδίνου**

Τὸ τελευταῖο κεφάλαιο γιὰ τὶς Ὁρθόδοξες Ρωσίες, Ἱεραπόστολες ἐκτὸς τῶν συνόρων τῆς Ρωσίας τὸ παραλείπομεν, διότι ἡδη ἔχουν δημοσιευθῆ στὸ «Πορευθέντες» διεξοδικὲς μελέτες γιὰ τὴν Ὁρθόδοξια στὴν Κίνα. «Πορευθέντες»-4 (1962), 26-30, 36-39, 52-55 καὶ στὴν Ἀλάσκα - «Πορευθέντες» 5 (1963), 14-22, 44-51. Γιὰ τὴν Ἰαπωνία θὰ δημοσιευθῆ ἀργότερα.

Γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀκοίνεια τῶν στοιχείων τῆς μελέτης τοῦ Smirnoff καὶ τὸ νόημα τῆς ἀναδημοσιεύσεως τῆς ίδε «Πορευθέντες» 7 (1965), 12.

Ιεραποστολικές Εἰδήσεις

(Συνέχεια ἀπό τή σελ. 53)

γιος Γεράσιμος, "Αγιος Νεκτάριος κ.λ.π.

Τά μέλη τῆς ιεραποστολῆς τοῦ Ναϊρόμπη αὐδήθηκαν κατά δύο μὲ τὴν ἄφιξι ἐκεῖ τοῦ κ. Κωνστ. Βασιλοπούλου, εἰδικευμένου στὰ γεωργικά, καὶ τῆς Ἀδελφῆς Νοσοκόμου Θωματίδης Τσότου. Καὶ οἱ δύο ἀρχισαν τὸ ἔργο τους δικαίωνται στὸν τομέα του μὲ ἐπιτυχία.

Ἡ ἐνορία Ἀγίου Παντελεήμονος Κερατσινίου Πειραιῶς υἱοθέτησε μιὰ ἐνορία θιαγενῶν τῆς Ἀφρικῆς. Σκοπὸς τῆς υἱοθεσίας εἶναι ἡ ἰδρυσις ὀμώνυμου Ναοῦ. Ἡ τοποθεσία, ποὺ ʙέρθηκε γιὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν, εἶναι 18 μίλια ἔξω ἀπὸ τὸ Ναϊρόμπη καὶ λέγεται Κέρουα. Τὰ μέλη τῆς ἐνορίας εἶναι κάποια δύτακόσια. Σὲ λειτουργία, ποὺ ἔγινε στὸ ὑπαίθρο στὴν τοποθεσία αὐτῆς, μαζεύτηκαν πάνω ἀπὸ χιλιούς θιαγενεῖς Ὁρθόδοξοι ἀπὸ τὰ γύρω μητρούς. "Ολοὶ ὑποσχέθηκαν νὰ θιαγηθοῦν προσωπικά μὲ δουλειὰ γιὰ τὴν ἀνέγερσι τοῦ Ναοῦ. Ἡ κατάθεσι τοῦ θεμελίου λίθου ἔγινε στὶς 23 Νοεμβρίου 1966. Θά εἶναι δὲ πρώτος λιθότιστος Ναὸς τῶν θιαγενῶν τῆς περιοχῆς.

Αὐτὸς τοὺς συγκινεῖ, τοὺς φιλοτιμεῖ καὶ κάνουν δι, τι μποροῦν καὶ αὐτοὶ γιὰ νὰ τελειώσῃ κατὰ τὸ δυνατὸν πιὸ γρήγορα.

Τριάντα μίλια ἔξω ἀπὸ τὸ Ναϊρόμπη, στὸ Καμπάγκου ʙαπτίσθηκαν ὁμαδικὰ 34 θιαγενεῖς.

Στὴν Ούαδάκα τῆς Κένυας ίδρυθηκε καὶ λειτουργεῖ πρόχειρο ιεραποστολικὸ φροντιστήριο μὲ εἴκοσι σπουδαστάς. Σκοπὸς τοῦ φροντιστηρίου εἶναι νὰ καλύψῃ τὶς ἐπείγουσες ἀνάγκες ιερέων γιατὶ αὐξήθηκαν τὸν τελευταῖον καιρὸν πολὺ οἱ Ὁρθόδοξοι.

Τέλη Ὁκτωβρίου 1966 συμπληρώθηκε ἡ πολυγράφησις τῆς θ. Λειτουργίας στὴν γλώσσα τῶν Κικούγιου.

Οἱ θιαγενεῖς Ὁρθόδοξοι ιερεῖς ἔκαναν ἀλλεπάλληλες ὁμαδικές ʙαπτίσεις κατὰ τὸ 1966. Πολλές φορὲς ἀνὰ πενήντα ἥ ἔκατὸ θιαγενεῖς. "Ἐτσι ἔχουν προστεθῆ ἀρκετὲς χιλιάδες νέων μελῶν στὴν Ὁρθόδοξη Ἑκκλησία τῆς Ἀφρικῆς.

Στὶς τέσσερις Δεκεμβρίου 1966 ἔγιναν τὰ θυρανοίξια νέου ξυλίνου Ὁρθόδοξου Ναοῦ, σὲ ἀντικατάστασι τοῦ παλιοῦ, ποὺ κάπηκε στὸν τελευταῖο πόλεμο τῶν Μάου — Μάου. Ὁ Ναὸς αὐτὸς κτίσθηκε στὸ Λιρόνι, εἴκοσι μίλια ἔξω ἀπὸ τὸ Ναϊρόμπη. Πάνω ἀπὸ 2.000 Ὁρθόδοξοι καὶ μὴ προσῆλθαν στὴν τελετὴ καὶ στὴν θ. Λειτουργία ποὺ ἐπακολούθησε, ὡς καὶ ὑπουργὸς τῆς Κυβερνήσεως, ποὺ τὴν ἐκπροσώπησε.

(Ἄπο τὸ Δελτίον Πληροφοριῶν τῆς Ι. Μητροπόλεως Εἰρηνουπόλεως — Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς. Τεύχη 9—10 τοῦ ἔτους 1966).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 1966

ΜΕΛΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ

- Γεωργίου Γαλίτη, "Υφηγητοῦ: Τὸ πρόβλημα τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας μετὰ τῶν ἐπεροδόξων (Intercommunio) ἐξ ἐπόψεως Ὁρθοδόξου σ. 2-6, 23-31, 42
- I. Μ. Περαντώνη: "Ἡ ίδεα τῆς ιεραποστολῆς καὶ οἱ ἔξι Ἀγαρηνῶν Νεομάρτυρες σ. 7, 16, 40-42
- Eugene Smirnoff, "Ἀρχιμ.: Ρωσικές ιεραποστολές . . σ. 11-15, 43-48 59-63
- Λεωνίδου Ι. Φιλιπίδου, "Προπροτάνεως: Χρέος καὶ δυνατότητες χριστιανικού εὐαγγελισμοῦ τῶν πρωτογόνων. . . σ. 18-22

Άναστασίου Γιαννουλάτου
Άρχιμ.: Μοναχοὶ καὶ ιεραποστολὴ κατὰ τὸν Δ' αἰώνα (εἰς τὴν Ἀνατολὴν) σ. 34-40, 42, 54-5

ΧΡΟΝΙΚΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

- Θ. Κωνσταντοπούλου: "Απὸ τὴν ἐπίσκεψι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στὴν Ούγκαντα σ. 8-10
- Σωτηρίου Ρουμελιώτου: "Ἐκθεσις Ὁρθοδόξου ιεραποστολῆς . . σ. 32-33
- Συνοπτικὴ "Ἐκθεσις πεπραγμένων κατὰ τὴν πενταετίαν 1961-1966 . . σ. 49-53
- Ιεραποστολικὲς Εἰδήσεις . . σ. 53, 64.

Πορευθέντες

μαζεύεται πάντα τα ἔδυτα (Μαΐος 1967)

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Γραφεία: Σίνα 30, Αθήναι (135) τηλ. 628.192

Υπεύθυνος: Αρχιμ. Αναστάσιος Γ. Γιανουλάτος

Εμβάσματα: Δίδα Αργυρώ Κοντογεώργη.

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Στράτος Παναγόπουλος.
(Πλατεῖα Πλυτᾶ 1)

Τύποις: «ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ» Γραφικαὶ Τέχναι,
Φωκίδος 15. Αθήναι (609). Τηλ. 778 - 609

Ελληνικὴ ἐκδοσις: Επηρία Συνδρομὴ Δρχ. 15

Τιμὴ φύλλου » 3

Αγγλικὴ ἐκδοσις:

\$ 1

Γίνονται δεκταὶ συνδρομαὶ ἐνισχύσεως τῆς προσπαθείας.
Διὰ τὰ ἐνυπόγραφα δρόμα εύδύνονται οἱ συντάκται των.

Ἐπιτρέπεται πᾶσα ἀναδημοσίευσις, ὑπὸ τὸν δρόνον ὅτι
θὰ ἀναφέρεται ἡ ἐκ τοῦ «Πορευθέντες» προέλευσίς της.